Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 230 (14035) | 1975 оной октябриин 1, среда | Сэн 2 мүнгэн.

ЖАБАЙДАЛТАЙ
ТТА ХОЛБООТОЙГООР

...эдэр коммунистнууд болон бүхы ажалшадай ...стско-ленинскэ hуралсалай шэнэ жэл эхилхэнь. На... хүдэлмэриин халуун хаhада хүдэлжэ байhан хү... ажалшад түрүүшынгээ хэшээл октябриин 15-да ... байна.

...ээ жэлэй hуралсал урда урдынхиhаа онсо илгаатай ... байдалда үнгэргэгдэхэнь. Юуб гэхэдэ, партиин ...съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула дэлгэр... ... ехэ мүрысөөнэй, түгэсхэхы жэлэй, мүн бү... табан жэлэй түсэбүүдэй илалта түгэс дүүргэгдэжэ ... КПСС-эй XXV съездын боложо үнгэрхэ, hүүл... ...ронэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ эхил... ...сагта энэ жэлэй hуралсал ябуулагдаха байна. ...эл бүхы коммунистнуудай, комсомолшуудай, нии... ... ажалшадай политическэ, экономическа hуралса... ...э удха шанартай, шанга эрилтэтэй байхань хэндэ... ...жэ болоно. Манай республика дотор энэ жэлдэ ... hургуулинууд болон семинарнуудта 120 мянган... ... хүн зон hураха байна, тэрэнэй тоодо 63 мя... ...мунистнууд ороно.

...убликын партийна организацинууд hүүлэй жэл... ...үзэл сурталай хүдэлмэри, ажалшадай политиче... ...номическа эрдэм бодол дээшэлүүлхэ талаар ни... ... дүй дуршэлтэй болонхой. Энэ үедэ партийна, ...лой комитедүүд, эхин организацинууд урда жэ... hуралсалай дүнгүүдые шүүмжэлэн хаража үзэ... ...үү дунданиуудые элирүүлжэ, дахин дабтахагүйн ...орхой хэмжээ ябуулгануудые хараалhан байха ...ралсалай түрүүшын хэшээлнүүдые эмхитэйгээр, ...ческэ үндэр хэмжээндэ, түгэс бэлэдхэлтэйгээр ... тула партиин райкомууд, партийна организаци... ... хүдэлмэри ябуулаа. Илангаяа партиин Желез...но, Кабанскын, Улаан-Үдын, Сэлэнгын, Загарайн ...ууд, локомотив-вагон заhабарилгын, авиационно ...дай парткомууд, бусад организацинууд бэлэдхэ... ... hайнаар дүүргээ. Энэ шухала асуудал партий...нууд дээрэ хэлсэгдэhэн, элдэб шатын hургуули... hураха хүн зоной бүридэл, тусхай пропагандист... ...алагдаhан байха юм.

...ээ байгаа hуралсалай гол зорилгонь гэхэдэ, ...-ленинизмын суртал, партиин XXIV съездын ... шиидхэбэринүүдые, hүүлэй үедэ болоhон КПСС-... ...ай Пленумүүдэй тогтоолнуудые, коммунизм бай...рын гол шухала асуудалнуудаар партиин Цент... Комитедэй Генеральна секретарь Л. И. Брежне...hэн заабаринуудые манай арад зоной ажабайдал... ... холбоотойгоор, гүн гүнзэгыгөөр шудалха хэрэг ... Тэрээнhээ гадна КПСС-эй XXV съездын шиидхэ... ... болон материалнуудые hуралсалай жэлэй хоёр...адта үзэгдэхэ болоно бшуу.

...салай хэшээлнүүдые үнгэргэхэдөө коммунизм ... мүнөөнэй үедэ партиин хүтэлбэрилхы үүргын ...элжэ байhан тухай асуудалнуудта, экономиче... ...иально-политическэ болон уласхоорондын асуу...аар XXIV съездын баталhан хараа шугамай бо...эрээ бэелүүлэгдэжэ байhан тухай, арад зоной ...алай улам hайжаржа, баян дэлгэр боложо бай... ... баримталан харуулха асуудалнуудта онсо анха...дуулха тон шухала. Политическэ hуралсалай ...нда, дээдэ шатануудай hургуулинуудта, ажалша... ...мическа hургуулинуудта партийна комитедүүдэй ... программануудые саг болзор соонь, хазагай...гүй шудалан үзэхэ гэжэ оролдохо ёhотойбди.

...стско-ленинскэ hуралсалай амжалта хадаа про...нарай теоретическэ бэлэдхэлhээ, тэдэнэй энэ ... хэр зэргээр хандадагhаа, мэргэжэл шадабари...дадаг гээшэ. Тиимэhээл партийна организаци... ... асуудалда анхаралаа саг үргэлжэ хандуулдаг ... юм. Энэнь тон зүб. Мүнөө жэлдэ 5,5 мянга ...мунистнууд, комсомолшууд, арадай ажахын ...лтэд энэ хүндэтэйшье, харюусалгатайшье даалга... дүүргэжэ, ажалшадай политическэ hуралсал хүтэл... ... юм. Үнгэрэгшэ hарада КПСС-эй обкомой поли... ... гэгээрэлэй байшанда элдэб шатын hургуули бо...нарнуудые хүтэлбэрилэгшэдэй курсанууд боложо ... байна. Энэ hарын түрүүшын хахадта хүдөөгэй ...дистнарай семинарнууд үнгэргэгдэхөөр хараалаг... Партиин райкомууд энэ талаар тодорхой жэлэй ...дые баталан абаа.

...агандистнарай олонхинь үнинэй хүдэлжэ, ехэ дүй ...эй, hайн мэргэжэлтэй болоhон эдэбхитэд байха ...бэшье, үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэ...адань улам hайжаруулха талаар hүүлэй үедэ аб... КПСС-эй ЦК-гай тогтоолнуудай эрилтын ёhоор, тэ... ажал нарижуулан, бүри hайжаруулха зорилго пар... организацинуудай үмэнэ табигдана. Ленинизмын ...талые гүнзэгы удхатайгаар, мүнөө сагай ажабай... ...адамараар холбон, hурагша бүхэнэй зүрхэ сэдь... hайн hайхан hанал бодол түрүүлхэ, ажал хүдэлмэ... бүри ехэ амжалта туйлаха эрмэлзэл оролдолго ба... ... гээшэ пропагандистнарай нангин уялгань боло... ... Ингэжэл хүдэлөө hаа, түсэбтэ табан жэлэй даа...дые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын тула эдэбхи ... гаргажа, үдэр бүри ажалай шэн габьяа харуулжа ... манай республикын хүдэлмэришэд, таряашадай ...эгтэнь бүри ехэ туhа хүргэхэ байна ха юм. Моск... ...дай гаргаhан «Пропагандист — түсэбтэ табан жэлдэ» ... hайшаалта хүдэлөөнэй үүсхэл дэмжэжэ, пропаган...рай дунда hайн үрэ дүнгүүдые туйлахын тула мү... ажаллаха эрхэ байдал тогтоохо гээшэ баhал туhа.

...лическэ болон методическа талаар пропагандист... ...эрдэм мэргэжэл дээшэлүүлхэ, тэдэниие хүмүүжүүл...гаха асуудалнууд партийна организацинуудай хо... ...харжа байха хэрэг болоно. Районуудта методи... ...кабинедүүдэй хүдэлмэриие hайжаруулха шухала. hу... ...ай хэшээлнүүдтэ харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые, ...ческэ хэрэгсэлнүүдые, кино болон бэшэшье шэнэ шэ... ... арганууд таарамжатайгаар хэрэглэхэдэ hонир...шье, ойлгосотойшье болодог ха юм. Энэ ажалда ...ческэ гэгээрэлэй кабинедүүдэй болон гүрэнэй биб...нүүдэй үүргэ ехэ гээшэ.

...хүтэлбэрилэгшэдые хүмүүжүүлхэ, hургахынгаа хажуу... партийна организацинууд тэдэндэ шанга эрилтэ та...дэнэй ажал хинажа, шалгажа байха ёhотой. Илан... комсомолшуудай, ажалшадай экономическа hуралса...ридажа, саг үргэлжэ заажа, туhа хүргэжэ байха шухала.

...ушэ hуралсалай жэлэй дүнгүүдые хаража үзэхэдэ ...-дутуу дунданиууд тохёолдодог байгаа. hуралсалай ...үүд тогтоогдоhон сагтаа болодоггүй, ямаршье ...гүйгөөр хойшолуулагдадаг, нэгэ заримдаа ёhын ... үнгэргэгдэдэг ушарнууд эндэ тэндэ үзэгдэдэг бай... ...дбэриин холын участогууд, хүдөө холо мал ажал ... хүдэлэгшэд ехэнхидээ hургуулидаа ерэжэ шададаг... ...а юм. Зарим hургуулинууд, семинарнуудта хараа... ... жэлэйнгээ түсэб дүүргэдэггүй ушарнууд баhал ... Эдэ бүхы дутагдалнуудые усадхаха шухала.

...мунистнууд, партийнабэшэ ажалшадай политическэ ... экономическа hуралсалай, мүн бүхыдөө үзэл сурта... ...дэлмэриие боложо байгаа тоосоото hунгалтын суг... hүүлдэнь партийна конференцинүүд дээрэ шүүм... хаража үзэхэ, тэрэниие улам hайжаруулхын ... тодорхой хэмжээнүүдые абаха болоно бшуу.

...ПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын ...эрhэн мүрысөөндэ үргэнөөр хабаадажа, табан жэ... ...баринуудые, социалис уялгануудаа үлүүлэн дүүр... ...эшэ мүнөөдэрэй гол зорилго болоно.

...Р-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...СССР-эй ЭЛЕКТРОТЕХНИЧЕСКЭ ПРОМЫШЛЕН-...ОСТИИН МИНИСТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИ, ...НҮҮДЭЙ ҮЙЛЭДБЭРИИН УЧАСТОГУУДАЙ МАСТЕРНУУДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...ээтэ даабаринуудаа ба социалис уялгануудаа дүүр...эргэтэ үндэр амжалта туйлаhанайнь түлөө шагнаха:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

... Виктор Климентьевичые — Улаан-Үдын «Элек...шина» заводой ахалагша мастер.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
...75 оной сентябриин 22.

XXV КПСС-эй съездые угтуулан

БҮХЫ АЖАЛЫНЬ — ГУРБАН ХАЛААНДА

РЕПОРТАЖ

Захагүй мэтэ нэмжынхэй Зэдын үргэн талын дундуур зурыhан шулуудамал дардам харгыгаар эдэ үдэрнүүдтэ элдэб түхэлэй томо томо ашаанай автомашинанууд эртэ үглөөнhөө hүниин тэн болотор таhалгаряагүй hүндэлнэ. Эды олон автомашинануудай урасхал гол түлэб түмэр замай Зэдын станцидахи таряанай элеватор тээшэ шэглэнхэй. Юуб гэхэдэ, эндэ ажахынуудай таряашадай оролдожо ургуулhан алтан шаргал шэниисэ таhалгаряагүй асарагдажа тушаагдана гээшэ.

Бидэнэй хүрэжэ ерэхэдэ, энэ томо элеваторай үүдэндэ кузоваараа дүүрэн таряа ашаhан автомашинанууд олоороо сугларшанхай байгаа hэн. Эндэ ерэhэн таряанай дээжые нэн түрүүлэн шанарыень шалгаха лаборантнууд суглуулжа абаад орхихо юм. Удаань автомашинанууд hубарилдан үүдэндэхи шэгнүүр дээрэ шэгнэгдээд, ороohоной ута складууд тээшэ яаралтайхан саашалнад. Эндэшье автомашинанууд олоороо сугларанхай, ээлжээгээ хүлеэн зогсонод.

— Ажахынуудhаа диилэнхидээ нойтон таряан асарагдана. Мүнөө элеватор дээрэмнай ороohо хатааха нүүдэл хоёр агрегат хүдэлгэгдэнэ. Тиихэдэ таряа hалхитуулан хатааха түхеэрэлгэмнай үдэр hүнигүй хүдэлгэгдэдэг. Тиибэшье ажахынуудhаа асарагдаhан таряа hаадгүй тушаан абажа үшөөл хүшэ хүрэнэгүйбди. Автомашинанууд заал hаа хахад гү, али нэгэ часай туршада хүлеэхэ баатай болоно, — гэжэ элеваторай директор В. Б. Раднаев хөөрэнэ.

Нээрээшье эндэ таряа тушаан абажа хатааха хүдэлмэринь урдынхитай жэшэхээр бэшэ, hайнаар эмхидхэгдээ. Гэбэшье хүдэлмэришэдэйнь дутамаг дээрэhээ заримдаа бэрхэтэй байдалда орон алдана. Мүнөө элеватор дээрэ баруун область, хизаарнуудhаа ерэhэн дуршэлтэй механизаторнуудhаа гадна Улаан-Үдэдэхи Зүүн Сибириин технологическа институтай бүлэг студентнүүд ажаллана.

Колхоз, совхозуудай тушааhан таряан сэбэрлэгдэжэ хатаагдаhанай удаа ута транспортёроор вагонуудта ашагдана. Бидэнэй ерэhэн үдэр эндэhээ 10 вагон таряан Улаан-Үдын элеваторта ябуулагдаhан байба. Ингээд ерэхэлээрээ үдэр бүри 10—13 вагон таряан ябуулагдана.

— Эдэ үдэрнүүдтэ илангаяа Борьёогой, «Заречный», «Октябрьский» совхозуудhаа, «Мир», XX партсъездын, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудhаа таряан ехээр тушаагдана. Эдэ ажахынууд гүрэнэй амбаарта ороohо эльгээхэ даабари-графигаа дүүргэхын түлөө горитой оролдолго гаргана. — гээд, ахамад инженер И. Соковиков тайлбарилна.

...Элеваторай үргэн ехэ шулуудамал хашаа соо элдэб янзын транспортёрнуудай, ороohо хатааха нүүдэл түхеэрэлгын болон автомашинануудай нэгэ жэгдэхэнээр хүнхинэхэ абяан холуур сууряатана. Ута сагаан складуудай дэргэдэ шобойтор обоолгдонхой шаргал шэниисэ таhалгаряагүй транспортёрто «урадхуулагдажа», улам саашаа хатаадаг гү, али шэдэжэ hалхитуулдаг оньhон машинада дамжуулагдаад, тэндэhээ склад соо оруулагдана. Эдэ бүхы ажалыень дурсагдагша институтай бүлэг студентнэр гурбан халаанда хубааараад зогсолтогүй бүтээнэ. Тээ саанахананъ нойтон таряа хатааха хоёр томо түхеэрэлгэ дорьбоотой хоноор хүнхинэнэ. Энээниинь Башкирай АССР-hээ ерэhэн дуршэлтэй механигууд Геннадий Сурков Константин Санников хоёр хүдэлгэнэ.

— Энэ агрегадууд гурбан халаанда хүдэлгэгдэхэдөө тус бүрөө 100 тонно таряа хатаажа гаргана. Эхиндээ нойтон таряан ехээр тушаагдажа, агрегадууднай урдань орогшогүй hэн. Мүнөө гуримдаа орожо, ядалдахаяа болёод байна. Абаhаар диилэнхидээ 19,5—23 процент хүрэтэр шиигтэй таряан тушаагдадаг байгаа. hүүлэй үдэрнүүдтэ 18—19 процент шиигтэй ороohон абтана. Яhала таряаниинь хуурай болоо гээшэ ааб даа. — гэжэ тус агрегадые хүтэлбэрилэгшэ Константин Санников мэдүүлээ hэн.

Түмэр замай Зэдэ станцидахи элеватор дээрэ шаргал шэниисэ ашаhан адар томо автомашинанууд таhалданагүй. Үүдэндэхи томо шэгнүүрэй захада асарагдаhан таряа шэгнэдэг хоёр басагад ерэhэн лэ автомашинануудые шэгнээд, ашаагаа ямар складта буулгахыень заажа үгэнэ. Ингэжэ эндэ шэнэ ургасын дээжэ тушаажа абаха халуун хүдэлмэри улам хүсэтэйгөөр бурьялан байгаа бэлэй.

Вл. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ороohо хатаадаг агрегадые даагшад К. Санников, Г. Сурков гэгшэд.

Авторай фото.

ЖЭГДЭ ЯБУУЛАГДАНА

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд таряа хуряалгаяа яhала hайнаар үнгэргэжэ байна. Нёдондо жэлэй энэ үетэй сасуулхада 1500 гектар ехэ хуряаhан, 13 мянган центнер таряа үлүү сохиhон байна. 5032 гектар таряалангай дүрбэ мянганhаа дээшэнь хуряагданхай. Загастайнхид 4600 центнер эрхим шанартай ороohоёо Эхэ орондоо тушаагаа. Энээнэй хажуугаар колхозой механизаторнууд hолоомоёо гансата хуряажа абана. Энэ ажалые хоёр звено эрхилдэг. hолоомо суглуулагшад үглөөнэй наранhаа үдэшын харанхы болотор хүдэлнэ. Шанар hайнтай түрүүшын 2400 центнер hолоомон hүрилэгдөө.

Мүн эндэхид намарай паар хахалалгада эрхим бэлэдхэлтэйгээр ороhон юм. Мүнөө 860 гектар намарай паар хахалагданхай. Тус колхоз таряа хуряалгаар, намарай паар хахалалгаар аймаг соогоо түрүүлжэ ябана.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

Сэлэнгэ.

ТУШААЛГА hААТАНА

СОШОРДОМО ДОХЁО

Коммунист Хандажап Бадмацыреновэй толгойлдог Тээгдын отделениин тракторно-таряан ажалай бригадын коллектив энэ жэлдэ яhала бараг ургаса ургуулба. Шэниисын полинуудай гектар бүриhөө дунда зэргээр 13 центнер ороohон сохигдоно. 284 гектар паар дээрэ таригдаhан шэниисын ургаса 16,6 центнер болоо. Мэнэ hая 28 гектар шэнэ газарай ургаса хуряагдаа. Тэндэhээ хамта 1.095 центнер ороohон тоог дээрэ буулгагдаа. Энэмнай гектар бүриhөө аяар 39 центнер ургаса абаhан болоно бшуу.

Мүнөө энэ отделенидэ таряа хуряалга түлэг дундаа ябажа байна. Механизаторнууд ургасын hайнда урматайгаар хүдэлнэ. Эндэ ажалладаг комбайнернуудай манлайда урданай бэрхэ механизатор коммунист Дондок Баранзаевич Доржиев дабшана.

Таряа хуряалгын хүдэлмэридэ туhалхаяа ерэhэн аяар холын Оренбургска областиин комбайнернууд болон шофёрнууд, Буряадай хүдөө ажахын институдай бүлэг студентнэр манай нютагаархинай магтаалда хүртэнэ.

Гэхэ зуура энээхэн бэшэг соогоо манай хүдэлмэридэ ушардаг дутагдалнууд тушаа дурдалтай хаш. Юуб гэхэдэ, комбайнhаа тоог хүрэтэр ороohо шэрэхэ автомашина дуталдана. Ядахадаал намарай паар хахалжа ябаhан тракторнуудтаа прицеп шагталжа, энэ хүдэлмэридэ табиха баатай болонобди. Гадна тоог дээрэ хэдэн мянгаад центнер ороohон адхагданхай. Тэрэнээ бэлэдхэлэй пунктда шэрэхэ гэхэдэ баhал автомашина гасалдуулна. Бидэ гүрэндэ ороohоёо тушаахын тула аяар Хори гү, али Улаан-Үдэ шэрэдэг гээшэбди.

Иимэ байдалтай байhые емнай ойлгоогүй гэхэдэ хайшаа юм. Гэбэшье энээн тушаа анхарал балай табигдаагүй байшоо гээшэ ха. Энэ хэрэг шиидхэдэг дээдын зургаануудта газетээр дамжуулан мэдээсэхэ иимэ нэгэ аягүй ушар тохёолдоно.

Ц. ДАШИДОРЖИЕВ,
Хүрбын совхозой парткомой гэшүүн.

Хориин аймаг.

ШЕФҮҮД ТУhАЛНА

Энэ жэл «Мир» колхозой шэниисын ургаса яhала hайн гараhан аад, бороо хура орожо, тэрэнэй хуряалгые унжагайруулна. Тиигэбэшье колхозой 2-дохи отделениин таряашад ороohо тушаалгаяа hаадгүй ябуулна. Эдэ үдэрнүүдтэ 5200 центнер ороohон гүрэндэ худалдагдаhан байна. Колхоз 35 мянган центнер тушааха уялга абаhан юм. Харбус гэжэ газарта түб тоог бии, тэндэ КЗС-20, ЗАВ-10 гэжэ таряа хатаадаг, илгадаг машинанууд хүдэлгэгдэнэ. Тэдэниие үнинэй механизатор Володя Менжиков hаадгүй ябуулна. Тушаагдаха таряан хэзээдэшье бэлэн болоод байдаг юм. Таряа тушаалгада Петропавловкын автотранспортна предприятиин жолоошод Лямичев В., Ганжуров А. Д., Москвитин Д., Бутин М. М. гэгшэд хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлнэд. Тиихэдэ тоогые даагша Дамдин-Сурун Норбоев таряа хиидхэхэ, сэбэрлэхэ хүдэлмэри шадамар бэрхээр эрхилнэ. Таряа хуряалгада энэ колхоз саашадаа иимэ эдэбхитэйгээр хүдэлбэл, абаhан уялгаяа заатагүй дүүргэхэ гэжэ найдагдана.

Д. БАДМАЕВ.

Зэдэ.

ХАНИ ХАЛУУН ОРШОН БАЙДАЛДА

ТАСС — ШЭНЭ hОНИН

ПРАГА. (ТАСС). КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй президент Г. Гусак сентябриин 27-до Прагын градта КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкотой уулзаhан байна. Хани ёhоной, hаналаа нэгэдэлгын оршон байдалда үнгэргэhэн хөөрэлдөөнэй үедэ совет-чехословак харилсаанай, мүн уласхоорондын шухала асуудалнуудаар hанал бодолнуудаа зүбшэлөө.

А. А. Громыко КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүд, ЦК-гай секретарь В. Билактай, КПЧ-гэй ЦК-гай гэшүүн, ЧССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Б. Хнеупектэй мүн лэ хөөрэлдөө.

СССР ЧССР хоёрой хоорондохи харилсаае, тэрэшэлэн арадуудай хоорондын хани барисаан ба харилсаа холбооые хүгжөөхэ хэрэгтэ онсо ехэ габьяануудтай байhанай түлөө ЧССР-эй Президентын указаар шагнагдаhан А. А. Громыкодо Сагаан арсаланай нэгэдэхи шатын ордениие Г. Гусак баярай оршон байдалда барюулба.

Европодохи эгээн үнинэй иимэ вузнуудай нэгэн — Карлова университедтэ хуули ёhо зааха хүндэтэ докторой нэрэ зэргые А. А. Громыкодо олгоһгын баярай ёhолол тэрэнэй актова зал дотор болоо.

ПРАГА. (ТАСС). КПЧ-гэй ЦК-гай, ЧССР-эй правительствын уряалаар, хани ёhоной албанай хэрэгээр эндэ ерэhэн КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко сентябриин 28-да Прагаhаа мордоо.

* * *

А. А. Громыкын айлшалгаяа дүүргэhэнэй hүүлээр эндэ коммюнике тунхаглагдаа.

СИБИРЯГУУД ЗАМБУУЛИНАЙ ДРУЖИНЫЕ АМАРШАЛНА

НОВОСИБИРСК. (ТАСС-ай тусхай корр. Н. Железнов). «Россин түгэлдэр хүсэн дээрэ Сибириин шэнэ хүсэн нэмэхэ» гэhэн, сэнхир бүд дээрэ бэшэгдэhэн Михаил Ломоносовой үгэнүүд сентябриин 29-дэ Академгородогто ерэhэн, Совет орон соогуур аяншалжа ябагша американ астронавтнууд ба совет космонавтнуудые угтаба.

Сибириин эрдэм ухаанай ниислэл замбуулинай дружиные хүндэмүүшээр угтаа. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таhагай түрүүлэгшын орлогшо академик Г. И. Марчук айлшадые угтахадаа, таанадта, хамтын ниидэлгэдэ хабаадагшадта бидэнэй талархажа, хүндэлжэ байhан ушар эрдэм наукын аша туhада гаргаhан гайхамшаг баатаршалгаhаатнай, мүн уласхоорондын харилсаа холбооной тон hонирхолтой hалбариин эхи табигшад болоhонhоотнай эшэ үндэhэтэй. Замбуулинай дайдада, Газар дэлхэй дээрэ элдэб оронуудай түлөөлэгшэдэй хэhэн иимэ түүхэтэ золголгонуудhаа уламжалан, амгалан тайбан байдалай хүсэн дээрэ шэнэ хүсэн нэмэхэ гээд hананаб гэжэ академик Г. Марчук М. Ломоносовой үгэнүүдые хубилган найруулжа мэдүүлбэ.

Академгородогой эзэд Геологическа институдай коллекцинүүдые айлшадта харуулаа. Астронавтнууд эндэ Сибириин эрдэмтэдтэй уулзаба.

Американ астронавтнууд, совет космонавтнууд энэл үдэр Эрдэмтэдэй байшан дотор Новосибирскын ба Академгородогой олониитын түлөөлэгшэдтэй уулзахадаа, баяртай хүндэмүүшээр угтаhанайнь түлөө сибириинхидтэ халуун баясхалан хүргөө.

Айлшад үдэшэндөө Новосибирск соогуур ябаhан, Оперо ба баледэй академическэ театрай нааданууды хараhан байна. Новосибирскын облсоведэй гүйсэдком «Союз-Аполлон» гэжэ замбуулинай экипажай хүндэлэлдэ уулзалга эмхидхээ.

А. А. ГРОМЫКО ГДР-тэ

БЕРЛИН. (ТАСС). СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер хани ёhоной албанай хэрэгээр ГДР-тэ ерээд байhан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкотой сентябриин 29-дэ уулзаа. Э. Хонеккер, А. А. Громыко СССР-эй ба ГДР-эй хоорондын харилсаае саашадань хүгжөөлгын, гүнзэгырүүлгын асуудалнуудаар, тэрэшэлэн уласхоорондын зарим шухала асуудалнуудаар хөөрэлдэбэ.

СЕПГ-гэй ба КПСС-эй хоорондын, ГДР болон Советскэ Союзай хоорондын аха дүү ёhоной холбоо барисаае батадхаха хэрэгтэ, тэрэшэлэн социализм бэхижүүлхын түлөө, эб найрамдалай, аюулгүй байдалай ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлэй талаар онсо габьяануудтай байhанай түлөө ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй шиидхэбэреэр шагнагдаhан А. А. Громыкодо «Арадуудай хани барисаанай ехэ одон» гэжэ ордениие Э. Хонеккер барюулаа.

А. А. Громыко харюугай үгэ хэлэхэдээ, үндэр дээдэ шагналайнь түлөө СЕПГ-гэй ЦК-да, ГДР-эй Гүрэнэй Соведтэ, Министрнүүдэй Соведтэ баяр баясхалан хүргэбэ.

СЕПГ-гэй ЦК, ГДР-эй Гүрэнэй Совет ба Министрнүүдэй Совет сентябриин 29-дэ А. А. Громыкын хүндэлэлдэ обед эмхидхээ. Обедэй үедэ Э. Хонеккер, А. А. Громыко тобшо үгэнүүдые хэлэбэ.

А. А. Громыко тэрэл үдэр Москвагаа бусажа ерэбэ.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДЭЙ ДЭЭДЭ hУРГУУЛИ

СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын дэргэдэ хүдөө ажахые хүтэлбэрилгын дээдэ hургуули эмхидхэгдээ. 50 hурагшадhаа бүридэhэн түрүүшын hуралсалай хэшээлнүүд октябриин 1-дэ «Тимирязевкын» аудиторинууд дотор эхилхэнь. Московско хүдөө ажахын академидэ энэ hургуулиин эмхидхэгдэhэниинь дэмы бэшэ юм: эндэ hураха үедөө орон доторхи үнинэй дээдэ hургуулиин научна баазые үргэнөөр хэрэглэхэ болоно. Тус hургуулиин hуралсалай хүдэлмэриин талаар проректор А. В. Пошатаев ингэжэ хэлэбэ:

— «Колхозууд, совхозуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд ба мэргэжэлтэдые дахинаа hургаха ба ша-абариень дээшэлүүлхын тула хүдөө ажахын зургаануудай ябуулха хүдэлмэри тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой үндэhөөр эмхидхэгдэhэн энэ hургуули кадрнуудай шадабари мэргэжэл дээшэлүүлхэ түгэсхэхы звено болоно.

hүүлэй жэлнүүдтэ энэ талаар ехэ юумэнэй хэгдэhые мэдэнэбди. КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 оной) Пленумhээ хойшо үнгэрhэн үе соо колхозууд, совхозуудай 934 мянган хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд ба мэргэжэлтэд hуралсалда хабаадуулагдаhан байна. Энэ хэмжээ ябуулга колхозууд, совхозуудай үйлэдбэриие хүтэлбэрилгын хэм хэмжээ дээшэлүүлгэдэ, хүдөө ажахыдахи научно-техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ хэрэгтэ hайнаар нүлөөлөө.

Мүнөө түбэй ба республиканска хүдөө ажахын министерствэнүүдэй, албан зургаануудай, тэрэшэлэн областьнууд, хизаарнууд болон автономито республикануудтахи хүдөө ажахые хүтэлбэрилдэг зургаануудай ударидахы хүдэлмэрилэгшэд шадабари мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ, дээдэ звеногой hуралсал дахинаа гараха болоно.

Энэ hургуулида орохо хүнүүд хүдэлмэриhөө сүлөөлэгдэхэ, гурбан hара соо hурахаар хараалагдана. hуралсалайнь программа ехэ байха. Эндэ hурагшад научна хүтэлбэрилгын гол зүйлнүүдые, хүдөө ажахые ударидаха теори ба эмхидхэлэй хэрэг шудалха юм. Тэрэшэлэн «Хүтэлбэриин экономико-математическа онол аргануудые хэрэглэлгэ», «АСУ эмхидхэхэ гол заабаринууд» гэхэ мэтэ асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдаха. Тэрээнhээ гадна, хүтэлбэрилгын социально-психологическа ба педагогикын асуудалнуудтай, хэрэг хүтэлбэрилгэ ба эмхидхэлэй техникэтэй, хүтэлбэриин гурим ёhоной гол зүйлнүүдтэй танилсаха, хилын саанахи дүй дуршэл шэнжэлхэ байна. Элитэ эрдэмтэд, министерствэнүүдэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд заахаар уригдаха.

hуралсалай шэнэ жэлдэ 150 хүн эрдэм мэргэжэлээ, дүй дуршэлөө hэльбэн нэмэхэ юм.

(ТАСС).

КОММУНИС СУРТАЛ БОДОЛОЙ ҺУРГУУЛИ

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ ҺУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛ ЭХИЛБЭ

«...Үргэн нииտэ ажалшадые марксистско-лени[…] гаалаар, коммунис ёһо гуримаар саашадань ху[…] хэ, ажалшадай гэгээрэлэй, соёлой хэмжээе, эд[…] жэлые, арга шадабарине дээшэлүүлжэ, үзэл […] хүмүүжүүлгын зорилгонуудые шиидхэхын ту[…] нэбтэрүүлдэг кадрнуудай хүсэл оролдолго гарг[…]

(*Белоруссиин партийна организаци тухай […] КПСС-эй ЦК-гай тогтоолһоо*).

Һаяхана Улаан-Үдын политическэ гэгээрэлэй байшан соо марксистско-ленинскэ һуралсалай шэнэ жэлые угтуулан, пропагандистнуудай семинар үнгэргэгдөө һэн.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: семинарай үедэ.
Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАГАЙ фото.

РАЙКОМ БА ПРОПАГАНДИСТ

Политическэ, экономическа һуралсалай жэл эхилбэ. Партиин XXV съездэ бэлдэжэ, тэрэнине үнгэргэлгэтэй һуралсалай жэл тудалдаха байна. Тиимэһээ энэ жэл ашаүрэ ехэтэй һуралсалай жэл болохо ёһотой. Партиин Улаан-Үдын райком, партийна эхин организацинууд коммунистнууд, комсомолшууд, бүхы ажалшадай теоретическэ эрдэм дээшэлүүлхын тулада һуралсал һайнаар эмхидхэхэ гэжэ оролдоно. Иигэжэ КПСС-эй XXIV съездын, партиин ЦК-гай декабриин (1974 оной), апрелиин (1975 оной) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые, юһэдэхи табан жэлэй түсэбые бэелүүлхын тулада ажалшадые зоригжуулха хэрэгтэ туһалха болоно.

Аймаг дотор экономическа, политическэ һуралсалда хабаадаха зон тодорхойлогдоо, пропагандистнар баталагдаа. Аймагай партийна, ажахын эдэбхитэдэй нэгэ һургуули, 27 теоретическэ семинар, эхин ба дунда шатануудай 64 һургуули, комсомолой һуралсалай 22 кружок, экономическа һуралсалай 12 һургуули, коммунис ажалай 25 һургуули энэ жэлдэ хүдэлхэ юм. Иигэжэ хамта дээрээ 3 мянган хүн һуралсаха болонхой.

Энэ жэлдэ шэнэ предмедүүд үзэгдэхэ болонхой. Научна коммунизм, буржуазна ба ревизионис номнолтой мүнөөнэй эрхэ байдалда тэмсэхэ шухала асуудалнуудые аймагай интеллигенци шудалха юм. Гадна марксизм-ленинизмын һургуулинуудта научна коммунизмын үндэһэн суртал, совет хуулиин, экономикын эрдэмэй үндэһэ һуури шудалха юм. «КПСС-эй дотоодын ба гадаадын политика», политическэ эрдэм ухаанай үндэһэ һуури, партиин, Совет гүрэнэй документнүүдые эхин шатын һургуулинуудта шудалха байна.

Хэшээлнүүдые эмхитэй һайнаар, гүн удхатайгаар үнгэргэхэ гээшэ пропагандистын бэлиг шадабариһаа, даалгагдаһан хэрэгтээ тэдэнэрэй ямараар хандаһанһаа дулдыдадаг юм. Ушар иимэһээ партиин райком, партийна эхин организацинууд пропагандистнарые шэлэн олохо хэрэгтэ ехэ һаналаа табидаг, саашадаашье табиха байна. Энэ жэлдэ һургуулинууд, семинарнууд, кружогуудые хүтэлбэрилэгшөөр 150 хүн томилогдоо, тэдэнэй 100-ниинь коммунист, 19 комсомолшууд юм. Эдэнэрэй олонхинь дээдэ эрдэмтэйшүүл. Партийна, советскэ, комсомолой 18 хүдэлмэрилэгшэд, колхоз, совхозууд болон предприятинуудай 13 хүтэлбэрилэгшэд, арадай ажахын 54 мэргэжэлтэд, багшанар болон бэшэшье мэргэжэлтэд эдэнэй дунда бии.

Пропагандистын хүдэлмэри һайжаруулхын тулада партиин райком жэлэй түсэб табиһан байна. Теоретическэ, методическа конференци, нэмэл хэшээлнүүдые үнгэргэхэ, пропагандистнарай дүй дүршэл тухайдаа хөөрэлдэхэ мэтын хэмжээнүүд энэ түсэб соо хараалагданхай. Аймагай, ажалшадай коллективүүдэй ажал хүдэлмэри тухай аймагай хүтэлбэрилхы тушаалтадай мэдээсэл хэхээр түсэблэгдэнэ. Мүн бэрхэ пропагандистнарай дүй дүршэл согсологдохо юм. «Һуралсалай ашаүрэ ехэ болгохо хэрэгтэ пропагандистын эрдэм бэлиг, үзэл бодол, эмхидхэлэй шадабари зорюулха» гэһэн темээр байгша оной декабрь һарада методическа конференци үнгэргэхөөр хараалагдана. Пропагандистнартай ябуулха жэлэй түсэб, методическа конференциин түсэб байгша оной октябриин эхеэр болохо семинар дээрэ пропагандист бүхэндэ үгэхэбди.

КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшанда пропагандистнарай һуралсал эмхидхэгдэнэ. Шэнэ жэлдэ бэлэдхэл аймаг доторнай дүүрэнхэй.

КПСС-эй райкомой библиотекадэ пропагандистнарта һуралсалай, методическа литература, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд бэлдэгдээ. Һуралсалай түсэб, хэшээлнүүдэй болохо саг хараалагданхай. Һуралсалай номуудай, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдэй, диафильм, диапозитивүүд, техническэ хэрэгсэлнүүдэй каталог бэлдэгдэнхэй.

Экономическа һуралсалай пропагандистнарта туһаламжа болгон, КПСС-эй райкомой библиотекэдэ «Экономическа һуралсалай булан» бии болгогдоо. Һуралсалай түсэбүүд методикын талаар тайлбари, учебнигүүд, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд эндэнь бии юм.

Пропагандистнарта туһалха, тэдэнэй дүй дүршэл тобшолхо зорилгоор КПСС-эй райкомой дэргэдэ методическа, экономическа соведүүд байгуулагдажа, баталагдаа. Шухала шухала темэнүүдээр, жэшээнь, «Европейскэ зүблөөнэй материалнууд», «Манай орон дотор, республика, аймаг дотор юһэдэхи табан жэлэй түсэб дүүргэлгэ», «Хүдөө ажахыда түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ» гэхэ мэтын асуудалнуудаар материал суглуулжа, хабтаһанууд соо хэгдэнхэй. Эдэнь пропагандистнарта, бусад үзэл сурталшадта туһатай байхань лабтай. Пропагандистнар, лектор, агитаторнуудта зорюулжа, энэл библиотекэ дотор «Съездһээ съезд болотор», «Ном уншаад, тобшо тэмдэглэл яажа хэхэб» гэһэн стенднүүд түхеэрэгдэнхэй. Мүн эдээндэ туһаламжа болгон, «Юһэдэхи табан жэлэй дүрбэн жэл соо аймагай туйлаһан хүдэлмэриин дүнгүүдэй» бюллетень гаргагдаа һэн. Аймагай хүдэлмэриин һара бүриин дүн «Заря коммунизма» газетэдэ гаража байдаг.

Аймагай партийно-ажахын эдэбхитэдэй һургуулиин хэшээлдэ бэлэдхэл хэгдэжэ байна. «Мүнөөнэй үе шатада социалис мүрысөө эмхидхэхэ ленинскэ ёһо гуримуудые улам хүгжөөхэ» гэһэн темээр түрүүшын хэшээл үнгэргэгдэхэ юм.

Һуралсалай шэнэ жэлые хаа-хаанагүй эмхитэйгээр эхилхын тулада партийна, комсомолой, профсоюзай организацинууд оролдохо байна. Марксизм-ленинизмын сурталые, Коммунис партиин политикые хүн зоной гүн гүнзэгыгөөр шудалхын тулада үдэр бүри оролдохо, эрдэм бэлигээ зорюулха гээшэ пропагандист бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг мүн.

А. АРСЕНТЬЕВА,
КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой пропаганда, агитациин таһагые даагшын орлогшо.

НИИТЫН ДААЛГАБАРИДА МЭЭХЭЙ

Үглөөдэрэйнгөө урогто бэлдэжэ, Мария Исаковнагай кабинет соогоо һуужа байхадань ушарбабди. 1.200-аад үхибүүдэй һурадаг 42-дохи дунда һургуулида шабинар барагсаан шахуу урогоо үзөөд тараһан байгаа. Нэгэ халаанда үзэдэг һургуули Хэдэхэн лэ эхин классуудай һурагшад хоёрдохи халаанда үзэдэг байба.

Һургуулиин түүхын кабинет. Даагшань түүхын багша М. И. Суздальницкая, пропагандист, 33 жэлдэ үхибүүдтэ ном заажа ябаһан энэ багшын ниитын даалгабари — партийна пропагандистын ажалаар һонирхоһон байгаабди. Кабинедэйнь түхеэрэлгэ харагдаа. Энэнь мүнөөнэй эрилтын ёһоор түхеэрэгдэнхэй. Оньһожоруулагдаһан нэгэ кнопко дарахада, сонхын хүшэгэ буулгагдажа, кабинет соо харанхы болоно, нүгөөдыень дарахада, плакатануудые гү, али карта болоод бусад зурагуудые ханада хаража болоно. Ондоогоор хэлэхэдэ, багшын хүдэлдэг газарта иимэ оньһон түхеэрэлгэ тодхогдонхой. Техническэ хэрэгсэлнүүд: телевизор, магнитофон, проигрыватель, фильмоскоп гэхэ мэтэнүүд. В. И. Ленинэй, парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй хэлэһэн үгэтэй пластинканууд болон бусад бии. Түүхэдэ хабаатай номууд ханадань байна.

Түүхын урогшье үнгэргэхэдэ, теоретическэ семинарай хэшээлдэшье эдэнь хэрэглэгдэдэг, ехэ туһатай хэрэгсэлнүүд болоно. Энэ мэтээр һургуулиин бүхы кабинедүүд түхеэрэгдэнхэй.

— Манай кабинет район соогоо эрхимүүдэй нэгэн гэжэ тоотой. Дуунай кабинет намжар һайн. Россиин Федерации дотор мүн лэ эрхимүүдэй тоодо оронхой, — гээд Мария Исаковна хөөрэнэ. Шефүүдэй — локомотив-вагон заһабарилгын заводой, шабинарай гэр бүлынхидэй хүсөөр эдэ бүгэдэн хэгдэнхэй, — гэжэ саашань манда ойлгуулба.

Теоретическэ энэ семинарай пропагандистын ажалда туһа хүргэдэг арга зэбсэг болохо харуулан ойлгуулха, техническэ хэрэгсэлнүүдтэйнь танилсаһанай удаа ажалаарнь һонирхобобди.

42-дохи һургуулида теоретическэ хоёр семинар хүдэлдэг байна. Нэгэндэнь ахалагша классуудай багшанар, нүгөөдэдэнь эхин классуудай багшанар һурадаг байна. Эдэ хоёр хоюулан түүхын шэглэлтэй семинар юм. Ахалагша классуудай 22 багшанарай һуралсадаг семинарые Мария Исаковна хүтэлбэрилдэг юм байна. Хоёрдохи семинарыень физикын багша, коммунист К. Е. Елаев ударидана.

Политическэ һуралсал ажалдатнай хэр туһална гээшэб гэжэ асуухада:

— Манайда пропагандистаар хүдэлхэдэ бэрхэшээлтэй бэшэ юм. Юундэб гэхэдэ, семинарта һурагшад эдэбхитэйшүүл, хэшээлдээ булта һайнаар бэлдэхэ, асуудалай гарахада, бултадаа хабаадалсаха — иимэ зонтой хүдэлхэдэ хүнгэн байдаг. — гэжэ пропагандист М. И. Суздальницкая хэлэнэ. Тиигээдшье олон жэлдэ суггаа хүдэлжэ, тамираа мэдэлсэнхэй, хүн бүхэнэй арга боломжо, политическэ бэлэдхэл һайн мэдэгдэнэ. Тиимэ болоһонһоо хойшо хүн бүхэндэ даалгабари үгэхэдөө энэ талыень харгададаг байна. Хэшээл бүхэнийе һонирхолтой аад, өөһэдтэмнай туһатай хөөрэлдөөн болгохын тулада литераторнууд уран зохёолһоо жэшээнүүдые бэлдэдэг, физигүүд техникын талаһаа туһалдаг байна. Литератор А. М. Мынова, географиин багша Е. П. Машкевич, математикын багша М. Д. Лунева болон бусад намда ехэ туһа хүргэдэг, эдэбхитэйшүүл юм. Политическэ һуралсалда үзэдэг бүхы юумэмнай һуралсал хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ хэрэглэгдэдэг.

Энэншье ойлгосотой бээз. Ургажа ябаа үетэнийе хүмүүжүүлэгшэд-багшанар коммунис партиингаа түүхэ шудалхадаа эрдэмээ дээшэлүүлнэ, оюун бодолоо улам баяжуулна бшуу. Тиигэжэ эдэнэр үдэр бүри шиидхэжэ байгаа коммунис хүмүүжүүлгын асуудалда хубитаяа оруулна ха юм.

Һуралсал - хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин дүнгүүдээр 42-дохи һургуули район соогоо яһала бараг гэжэ тоотой. Улаан хирпиисээр бариһан һургуулиин байшан 1936 ондо ашаглалгада оруулагдаһан. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ эндэнь госпиталь байһан юм. Илалтын 30 жэлэй ойе угтуулан, тус һургуулиин багшанар-семинарта һурагшад һурагшадтаяа хамта бэдэрэлгэ хэжэ, госпитальдо хүдэлһэн медицинын хүдэлмэрилэгшэдые суглуулжа уулзаһан, эдэнэртэй хөөрэлдэһэн байна. Буряад орондо түрүүшын томо промышленна предприятиин (Буряадай гигант гэжэ нэрлэгдэдэг һэн) баригдажа, бүхы цехүүдэйнь булта ашаглалгада үшөө оруулагдаагүй байхадань, һургуулиин иимэ томо байшан бодхоогдоһон байна.

Энэ багахан найруулгаяа багша-пропагандист М. И. Суздальницкаягай хэлэһэн үгөөр дүүргэе.

«Багша хүн гээшэ һурахаяал болёо гээшэ һаа, тэрэ багша бэшэ болошоно, — гээд совет гайхамшаг багша К. Д. Ушинский хэлэһэн юм. Һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри улам һайжаруулхын тулада бидэнэр-багшанар бүхы наһаараа һураа болоно гээшэбди. Марксистско-ленинскэ һуралсал-найшье энэл зорилгодо шэглүүлэгдэнхэй. Тиин манай һургуулида хүмүүжүүлгын, һуралсалай бүхы асуудал хуу һайн, булта шиидхэгдэнхэй гэжэ бү ойлгооройгты. Маанадай хэхэ юумэн үшөөл ехэ даа.»

Д. ЖУГДУРОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. И. Суздальницкая.

ТҮГЭС БЭЛЭН БОЛОНХОЙБДИ

Коммунистнууд болон ажалшадай политическэ хүмүүжүүлгэ, һуралсалые улам һайжаруулха саашанхи гол зорилгонууд тухай КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хэгдэһэн ЦК-гай тоосоото элидхэл соо иигэжэ бэшэгдэһэн байна: «Коммунистнууд марксизм-ленинизмын һургаалые, обществын хүгжэлтын ёһо гуримуудые бүримүһэн шудалжа, ажабайдалай шэнэ-шэнэ үзэгдэлнүүдые тааруу зүбөөр сэгнэжэ, бодото хэрэг дээрээ үнэн зүб тобшолол хэхэ ёһотой гэжэ парти тоолоно. Коммунистнуудай дунда үзэл сурталай хүдэлмэри үшөө һайжаруулха хэрэг гээшэ манай партиин зэргэнүүдэй дайшалхы шадабари үшөөл дээшэлүүлхэ арга нүхэсэл болоно бшуу».

КПСС-эй Захааминай райком болон партийна организацинууд энэ талаар зарим тэды хүдэлмэри ябуулжа байдаг гээшэ. Тиигэжэ һүүлэй жэлнүүдтэ аймаг дотор партийна һуралсалай тааруу зохид гурим тогтоогдоо.

Аймагай партийна организацинуудта коммунистнуудай һуралсалда ехэхэн анхарал хандуулагдадаг болоо гэжэ һуралсалай үнгэрэгшэ жэл гэршэлээ һэн. Ушар тиимэһээ һуралсалай шанар, ашаг үрэ дээшэлээ.

Нёдондо һуралсалай жэлдэ аймагтамнай хамта 77 һургуули болон семинарнууд хүдэлһэн байна. Эдэнэй 38-ниинь эхин шатын, 30-ниинь марксизм-ленинизмын үндэһэн сурталшудалагшадай һургуулинууд, 9-ниинь теоретическэ семинар байгаа.

Байгша оной политическэ болон экономическа һуралсал КПСС-эй XXV съездын бэлэдхэлэй оршон байдалда, совет арадай үмэнэ табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ тэмсэлэй эршэ охин соо эхилхэ байна.

Захааминай аймагта энэ жэлэй сентябриин 20 болотор 35 эхин шатын, марксизм-ленинизмын үндэһэн сурталшудалагшадай 39 һургуули, мүн 7 теоретическэ семинар болон аймагай партийна-ажахын эдэбхитэдэй һургуули эмхидхэгдээ. Байгша ондо партийна һуралсалай бүхы шатада 2284 хүн хабаадуулагдаха юм. Тэдэнэй 1237-ниинь КПСС-эй гэшүүд.

Аймаг соомнай теоретическэ һайн бэлэдхэлтэй, дүршэлтэй пропагандистнууд олон. Партийна һуралсалда 172 пропагандист хүдэлхэ, 164-ниинь дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэд, бэшэниинь тусхай дунда мэргэжэлтэн юм. Байгша оной политическэ, экономическа һуралсалда дүн хамта 419 пропагандистнууд хүдэлхэ. Тэдэнэй 302-нь партиин гэшүүн, хоёр зуугаадынь 5—10 жэлһээ дээшэ энэ ажалда ябаашад юм. Бэрхэ, дүй дүршэлтэй пропагандистнууд олон. Жэшээнь, Н. М. Семенов, К. А. Десятова, К. С. Вязникова, М. Ж. Очирова, Е. Ф. Янькова, В. Л. Хартаев болон бусад болоно.

Энэ жэлэй политическэ, экономическа һуралсалда хабаадагшад — аймагай бүхы ажалшад байгша оной, юһэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргэхын, КПСС-эй XXV съездые ажалай бэлэгүүдээр угтахын түлөө бүхы хүсэ шадалаа, дүй дүршэлөө зорюулан хүдэлхэ юм.

1975—1976 онуудай экономическа һуралсалда 1513 хүн хабаадуулагдаха. Жэл ерэхэ бүри экономическа һуралсал хадаа ажалшадые эмхидхэхэ, хүмүүжүүлхэ шухала арга боложо үгэнэ. Юуб гэхэдэ, тэрэнэй ашаар үйлэдбэриин нөөсэнүүд элирүүлэгдэжэ, ажалшадай коллективүүд өөһэдынгөө ажал хурдадхана.

Байгша ондо партийна һуралсалые һайнаар, шанартайгаар ябуулхын тулада КПСС-эй райкомдо болон аймагай ажахынуудай, предприятинуудай партийна организацинуудта методическа соведүүд бии болгогдоо. Эдэ соведүүд политическэ, экономическа һуралсал хүтэлбэрилэгшэдтэ ходо туһа хүргэжэ, суртал бодолой хүдэлмэриин шэнэ шэнэ дүршэл дэлгэрүүлхэ гэжэ оролдохо жэшээтэй.

Аймаг дотор комсомолой политическэ һуралсалда 27 политкружогууд эмхидхэгдээ. Мүнөө жэлдэ тус кружогуудта 652 залуушуул һураха юм. Тэдэнэй 465-ниинь ВЛКСМ-эй гэшүүн. 27 пропагандистнуудайнь 12-нь КПСС-эй гэшүүн, 17-ниинь дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэд юм. Тиихэдэ 1239 залуушуул юрэнхы дунда, заочно дээдэ болон тусхай дунда һургуулинуудта һураха. Тэдэнэй 1098-ниинь комсомолшууд.

Үнгэрэгшэ жэлэй һуралсалда зарим тэды дутуу дунданууд дайралдаһан байна гэжэ энээнтэй хамта тэмдэглэлтэй. Гол түлэбынь дурдая. Марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые шудалха хэрэгтэ бага анхаарал хандуулагдаа, зоной суглараагүй дээрэһээ тогтоогдоһон үдэрнүүдтэ хэшээл болодоггүй байгаа. СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхоздо пропагандистнууд Н. Ц. Доноева, К. О. Цыреновагай ябуулдаг һургуулинуудта иимэ ушарнууд нэгэтэ бэшэ үзэгдэдэг һэн. Мүн зарим ажахынууд, предприятинуудта хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө партийна һуралсалда ханамжагүйгөөр хандаха ябадал үзэгдэдэг байгаа.

Захааминай аймагай партийна организацинууд тоологдоһон дутуу дундануудаа усадхажа, энэ шэнэ жэлэйнгээ политическэ, экономическа һуралсалаа улам һайжаруулхын тулада шухала хэмжээ ябуулгануудые абажа, бодото дээрэнь бэелүүлхэ юм.

В. КОЧЕЛЕВА,
КПСС-эй Захааминай райкомой пропаганда агитациин таһагые даагшын орлогшо.

ҺУРАЛС[…]

АЖАЛ ХО[…]

[…]

А. МУХРА[…]
Улаан-Үдын «Элек[…] машина» заводой […] болон салин хү[…] таһагай начал[…]

СЕМИНАР БОЛОО

Гусиноозерск хотодо аймагай партийна эхин организацинуудай секретарьнарай семинар болоо. КПСС-эй Сэлэнгын райкомой секретарь С. Д. Ринчиновэй «КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ ниитэ политическэ хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ба социалис мүрысөө эмхидхэхэ талаар партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай», КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша В. Б. Цыбиковэй «Аймагай партийна эхин организацинуудта боложо байгаа тоосоото һунгалтын суглаанууд тухай», мүн КПСС-эй райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша П. И. Собянинай «һуралсалай шэнэ жэлдэ политическэ болон экономическа эрдэм шудалха һуралсал тухай» элидхэлнүүдые семинарта хабаадагшад шагнаа.

Р. БАЛДАНОВ.

ИИГЭЖЭ ҺАНАМЖАЛНА:

М. ЕСИНА,
ЛВРЗ-гэй парткомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша

МЕТОДИКОДО ҺАНАЛАА ТАБИГДАХА

Пропагандистын хэшээл үнгэргэхэ онцо арга, тэрэнэй хэлэн, онсолон хэлэхэдэ, партийна пропагандын методико гээшэ тон шухала зүйл болоно. Хурса хэлээр уран гоёор, хүнэй сэдьхэл хүдэлгэмөөр, бодол түрүүлмээр лекци уншаха шадабарида хүнийе нэгэн доро һургажа шадагдахагүй. Иимэ тусгаар талаантай бэлигтэй хүнүүд байгаа ааб даа. Ушар иимэһээ манай заводой партком, политическэ гэгээрэлэй кабинет, тэрэнэй методическа совет пропагандистнарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ һаналаа табидаг байна. Политическэ, экономическа һуралсалда ушардаг нэгэ дутагдал гэхэдэ, һургуули болон семинарнуудай хүтэлбэрилэгшэдэй имагтал методическа шадабари дуталдадаг гэжэ ажаглагданхай.

Энэ ушарые хараадаа абажа, политическэ һуралсалай жэлэй эхиндэ пропагандистнартай ябуулха хүдэлмэриин түсэб табихадаа, методикоор ехэ хүдэлмэри ябуулхаар хараалаабди. Энэ жэлдэ 167 хүн пропагандистаар хүдэлхэ юм. Эдээнэй олонхинь (128-ниинь) дээдэ эрдэмтэйшүүл юм. Цехүүдэй начальнигууд, отделнууд, бюронуудай хүтэлбэрилэгшэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд эдэнэй дунда бии. 29 хүнһөө бүридэһэн методическа совет байгуулагданхай. Гэшүүн бүхэндэ цехүүдтэхи һургуулинууд даалгагдаһан байна. Методистнуудай зорилго хадаа һуралсал шалгахаһаа гадна, бодото туһаламжа үзүүлхэ, зүбшэл заабари үгэхэ болоно.

Һуралсалай жэлэй хугасаада методическа совет пропагандистнарай семинарнуудые, һара бүри пропагандистын үдэр үнгэргэдэг юм. Энээн дээрэ удаадахи темэнүүдээр хэшээл үнгэргэхэ тухай заабари үгтэдэг байна. Нэмэл хэшээлнүүд хэгдэдэг болонхой. Методическа соведэй гэшүүн пропагандистын хэшээлыень али али тээһээнь хаража үзэдэг юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ 3 иимэ хэшээл болоо һэн. Мүнөө жэлдэшье мүн лэ иимэ хэмжээн хараалагданхай. Гадна пропагандистнарай теоретическэ, методическа конференци үнгэргэгдэдэг байна. Энээн дээрэ методикын асуудалаар ехэ хөөрэлдөөн болодог юм.

Хэшээлнүүдээ ялас гэмээр үнгэргэдэг, шадабаритай пропагандистнар манайда олон даа. Жэшээнь, вагон-хүүзэбэй цехтэ дунда шатын һуралсалай һургуулиие Л. И. Зверьков хүтэлбэрилдэг. Энэ хүн үнинэй һурадаг, хэшээл бүхэниинь һонирхолтой үнгэрдэг, һурагшад эдэбхитэйнүүд юм. Олониинь ниитын даалгабари дүүргэдэг, ажалдаа шатайгаар хүдэлдэг.

Пропагандистын ажал дэтэйшье, бэрхэшээлтэй гээшэ. Тиимэһээ эдэнэй […]ралта эмхидхэхэ, ур[…] хэмжээнүүдые абадаг[…]бди.

Ц.-Д. ДОРЖИЕВ,
КПСС-эй Зэдын райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша

ЭРИЛТЭЕЭ БҮРИ ШАНГАДХАХА

Марксистско-ленинскэ суртал, мүнөөнэй шатадахи партиин экономическа политика гүнзэгыгөөр шудалха, үзэһэн материалаа бодото байдалтай холбоотойгоор ябуулха хэрэгтэ урда жэлнүүдтэл адли районой партийна организаци ехэ һаналаа табиха байна.

Колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай партийна организацинууд шанэ жэлдэ үнинэй бэлдэнэ. Үнгэрэгшэ жэлэй дүнгөөр партийна организаци бүхэн суглаа хэжэ, хөөрэлдэһэн байгаа. Партийна зарим организацинууд һуралсалда хабаадажа, эрдэмээ дээшэлүүлхын тулада коммунистнуудһаа ехэ эрилтэ табидаггүй, шалтагаангүйгөөр хэшээлдээ ерэхэгүй ябадал гарадаг, олон хүн конспект табидаггүй байһан юм. Техническэ хэрэгсэлнүүдээ хэшээлдээ хүсэд хэрэглэдэггүй бэлэй. Аймаг дотор экономическа һуралсал тон һайнаар эмхидхэгдээгүй, ажахынуудай зарим хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө энэ һуралсалые үлэ сэгнэхэ ушар үзэгдэдэг һэн. Эдэ мэтын дутагдалнуудые энэ жэлдэ усадхажа, һуралсалые һайнаар эмхидхэхэ хэмжээн абтанхай.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Ленинэй орденто Борьёогой совхоздо экономическа һуралсал һайнаар эмхидхэгдээ һэн. Совхозой бүхы шахуу хүдэлмэришэд һуралсалда хабаадаа, хүтэлбэрилхы тушаалтадынь багшалдаг байба. Һуралсалаа ажал хэрэгтээ нягта холбоотойгоор ябуулдаг һэн. Энэнь хүдэлмэридэнь туһа болоһониинь арсашагүй. Совхозой ажал хүдэлмэриин үрэ дүн энээние гэршэлжэ байна. Эндэхи партийна, профсоюзай организацинууд мүнөө жэлэй һуралсалдашье яһала һайнаар бэлдээ.

КПСС-эй бусад райкомуудтал адли бидэнэршье пропагандистнарай эрдэм, мэргэжэл дээшэлүүлхэ хүдэлмэри ябуулхаар хараалаанхайбди. Политическэ, экономическа, комсомолой һуралсал эмхидхэхэ хэрэгтэнь пропагандистнарта туһалха зорилгоор методическа совет хүдэлдэг юм. Бэрхэ пропагандистнар, партийна […] хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэл[…] соведтэ оролсоно.

Энэ жэлдэ политическэ һуралсалые шалгаха, […] һайжаруулха, тодор[…] ударидаха байнабди. Һуралсалаһаа партийна организацинууд политическэ эр[…] дээшэлүүлхын тулада коммунистнуудай харюусалга […]хэ, эрилтэеэ эдээндэ […]гохо болоно.

УГАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД

Улаан-Үдын судна бүтээлгын завод республикымнай үнинэй предприятинуудай нэгэн болоно. Тэндэ бүхы наһаараа шаҳуу хүдэлжэ, ажалай барагдашагүй баян дүршэлтэй болоһон, үйлэдбэриин һайн дүнгүүдые туйладаг хүдэлмэришэд олон юм. Тэдэнэй нэгэн Петр Дмитриевич Лебедев.

Энэ нүхэр бүхы наһаараа судна бүтээлгын заводто түмэршэ дарханаар хүдэлжэ, предприятиин эрхим мэргэжэлтэй ажалшадай нэгэн болоһон байгаа. Ажалдаа үнэн зүрхэнһөө хандажа, түсэбтэ даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэдэг, бүтээһэн продукциинь эрхим шанартай байдаг, тэрэнээ өөрын тамгатайгаар тушаадаг һэн. Петр Дмитриевич ажалайнгаа дүршэлые залуу үетэндэ дамжуулан үгэжэ, өөрынгөө мэргэжэлдэ хэдэн хүниие һургаһан юм. Мүнөө пенсидэ гаранхай.

Тэрэнэй дүү Николай Дмитриевич энэ заводто крановщигаар, һамганиинь — Ирина Александровна комплектовщигоор үнинэй хүдэлнэ. Тэдэнэр баһал һайн мэргэжэлтэдэй тоодо оролсонхой, халаан бүриин даабариие үлүүлэн дүүргэнэ.

Петр Дмитриевичэй хүбүүн — Михаил Петрович судна бүтээлгын заводто хүдэлжэ эхилһээр хори гаран жэл болобо. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ба ажалай ветеран Михаил Лебедев элдэб инструментнүүдые заһабарилгада хүдэлдэг юм. Тиигэхэ зуураа даабарита ажалдаа ханамгайгаар хандажа, эрхим шанартай продукци бүтээдэг болонхой. Энэ нүхэр өөрын тамгатай болоһоор үнинэй.

Михаил Петрович юһэдэхи табан жэлэй туршада ажалай эрхим амжалта туйлажа ябана. Хубиингаа табан жэлэй даабариие энэ оной июнь һарада дүүргээд, мүнөө арбадахи табан жэлэй түсэбөөр ажаллана. «Юһэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн тэмдэгээр шагнагданхай. КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ хабаадалсажа, халаан бүриингөө даабариие үлүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. П. Лебедев ажалдаа.

Д. БАЛДАНОВАЙ фототекст.

ТЮМЕНИИН БАЯЛИГУУД ТЭЭШЭ ОШОХО ЗАМ

...жневартовскһаа Самотлор нуур хүрэтэр татагдаһан ...ссе дэлхэй дээрэ эгээл ...эй автомобильна харгы ...һон байха. Энэ харгы ...г налхитай газар дээ...р гаргагдаа. Тиимэһээ 50 ...метрэй туд бүридэ 1 ...онһоо үлүү түхэригтэ ...ониинь гайхалтайшье ...

...эшье эдэ гаргашанууд ...ы харюулагдаа. Ушар ...гэхэдэ, Самотлор — Ба... Сибирьтэхи нефтиин ...хэбтэшэтэй газар. Эн... нефтиин нөөсэ баяли... хэдэн миллиард тонно ...охо гэжэ багсаамжалаг... Энэмнай Советскэ Со...ахи эгээл үнэгүй нефть ... Нэгэдэхеэр, үрэмдэхэдэ ...эн элһэлиг газарта бай... Хоёрдохёор, газарай гүн ...шапаа тэрэниие булэжэ ...аһанай хэрэггүй, харин ... хоолой соргоор өөдөө ...даг шуу. Зарим скважи...удһаа сүүдхэдээ 1.500 ...этэр тонно «хара алта» ...олон шэдэдэг.

...амотлор нефтиингээ нөө...лигаар дэлхэй дээрэ ... һуури эзэлхэ ёһотой, ...өдөө Кувейдтэхи суута ... Бургун нэгэдэхи һуури ...нэ. Эндэһээ жэл соо 110 ...ион хүрэтэр тонно нефть ...даг. 1972 ондо Самот...оо — 21 миллион тон...дондо жэл — 38 мил... тонно, харин 1976—... онуудта 100 миллион ... «хара алтан» гаргагда...таха. Нефтьшэдэй энэ ...оёо шиидхэхэ байһа...ь элитэ. Мүнөө барилга... нефтиин сорго татажа ...

...рэмдэлгын арангануудые ... дээрэ бариха гэешэ ...шье орёо бэшэ байгаа. Са...лор нуур гүйхэн юм. Тии...э үбэлэй сагта оёортоо ... хүрэдэг. Соолго соо... хэдэн соо элһэ хайр адхажа, цементын раствор юулээд, үрэмдэлгын түхеэрэлгэ хэмэл арал дээрэ тодхожо эхилээ. Намаг налхитай эрьенүүд дээгүүр арангануудые тад ондоогоор табидаг байба: бревно мододые дабхарлан табяад, дээрэһээнь шоройгоор хушаһан, хайша-хайшаа 100 метр талмайтай хүүргэнүүдые түрүүлэн баридаг байгаа.

Клондайк барагдашагүй ехэ нөөсэ баялигтай газар гэжэ урдань тоологдодог һэн. Гэбэшье Тюменьдэхи нефтиин, газай хэбтэшэнүүд бүри үнэтэй сэнтэй. Газай баялигтай 65, нефтиин — 45, нефть ба газай 5 хэбтэшэ элирүүлэгдэнхэй. Тодорхойлон хэхэбэл, элирүүлэгдэһэн нөөсэ баялигууд айхабтар ехэ. Гансал Уренгойн хэбтэшэ, адагынь 4—5 триллион кубометр газтай байха. Триллионшье бэшэ һаа, олон зуутаад миллиард кубометр нөөсэ баялигтай үшөө хэдэн арбаад хэбтэшэ бии. Самотлор гээшэмнай нефтиин эгээл ехэ баялигтай газар болоно. Бусад арбаад хэбтэшэ асари ехэ нөөсэтэй байһаараа хүн зониие гайхуулна.

Гэбэшье эдэнь шэмэрүүн уларилтай, намаг налхитай нэлэнхы газар эзэлнэ. Баруун Сибириин нефтиин, газай баялигые хайшан гээд түргөөр, үрэ ехэтэйгээр ашаглалтай гээшэб?

Ашагта малтамалай хэбтэшын ехэ уһан замда дүтэ байһаниинь һайн. Жэшээнь, газ гарган абагшадта, нефтьшэдтэ шухала түхеэрэлгэнүүдтэй, барилгын материалнуудтай, газай ба нефтиин соргонуудтай баржануудай жэн Обь мүрэн дээгүүр урдаг. Энэ мүрэнэй дундуур урасхаалда Сургут, Нефтеюганск, Нижневартовск, Стрежневой хотонууд, хэдэн арбаад шэнэ тосхонууд баригдажа байна.

Самолёдоор лэ хүрэхэ холын заха нютагууд хэр болбосон түхэлтэй болгогдоноб? Полярна дүхэриг шадар, Мүльһэтэ далайн эрьедэ хото городуудые бариха проект табилтай гээшэ гү? Али Тюмениин хойто хубиин үнэтэ баялигуудые ашаглаха ондоо арга бии гү? Полярна дүхэриг шадархи Медвежье нютагай газай баялигые элирүүлэн ашаглаха зорилгоор һонин туршалга хэгдэһэн байха юм. Газ гарган абаха эндэхи үйлэдбэри — дундуур хэмжээнэй завод болоно. Тэрэниие юрын аргаар барихын тула хэдэн мянгаад хүн: шулуушад, хабсаргагшад, гагнууршад, заһабарилагшад... хэрэгтэй. Эдэнэртэ зорюулжа, тундрада хото город барилтай гү? Ушар юуб гэхэдэ, газ гарган абалгын ашаглалгада ороходонь, үсөөн хүн хэрэгтэй болохо, Медвежиин ашагта малтамалтай газарта газ гаран абадаг завод бариха экспедиционно арга мэргэжэлтэд дурадхаба.

Томо блогуудаар баригдаха заводой проектые Москвагай, Тюмениин инженернүүд зохёогоо. 2,3 мянган тонно түхеэрэлгэнүүдые 182 блок болгожо холбоһон байна. Тюмениин, Волгоградай, Грознын, Бакугай, мүн бусад хотонуудай предприятинуудта эдэниие бүтээгээ. Удаань эдэниие түмэр замаар Обь мүрэн хүрэтэр абаашаад, баржануудта ашажа, мүрэниие уруудуулан зөөнэ. Газай соргонуудые мүн лэ иигэжэ зөөһэн байгаа. Энэмнай айхабтар хүндэ ашаан ха юм. 1.420 миллиметр диаметртэй соргын метр бүхэн 700 килограмм шахуу татадаг. 560 километр ута газай сорго татахын тула олон хоолой хэрэгтэй бшуу.

Үбэлдөөл тундрада барилга хэжэ болохо: апрельһээ ноябрь болотор Тюмениин намаг налхитай газараар ябахын аргагүй байдаг. 1971 оной намар бороо хуратай, ута унжагай байгаа. Удаан хүлеэгдэһэн хүйтэн декабрь һарадал буугаа һэн. 50—55 градус хүйтэн болоо. Харгы гаргагшад эдэбхитэйгээр ажалтажа, намаг налхитай сэбдэг газарнуудта үбэлжөөнүүдые бариба, олон гол горход дээгүүр гараса хэбэ. Ашаа тээһэн тракторнууд, экскаваторнууд, рентгенографическа нүүдэл лабораторинууд тундрада хүдэлжэ эхилһэн байна. Жэлэй дүүрэхэ үеэр барилга дээрэ таба мянган хүн ажаллажа байгаа бшуу.

Эгээл ехэ ашаа тээдэг гэжэ дэлхэй дээрэ суурхаһан түрүүшын АН-22 — суута «Антей» ерээдүйн газопроводой хажуудахи мүльһэн аэродром дээрэ 1972 оной февраль һарада буугаа һэн. Тиихэдээ роторно экскаваторнуудые, дулаасуулагдадаг гэрнүүдые барилгашадта Воркутаһаа асараа бэлэй.

Газ гарган абаха завод барихын тула оройдоол дүрбэн һара хэрэгтэй байшоо. Заводой 1800 метр ута, 100 метр үргэн корпус баригдаба. Барилгашад габшагайгаар ажаллаа. Май һарада Ураалай пеэшэнгүүдтэ газ сороб хилоо һэн. Энэ үеэр хүнүүд тундраһаа гаража ошоһон байгаа. Газ гарган абаха предприятиие ашаглалгада оруулһан үдэр оройдоо 200 хүн тэрэнэй хэрэглэмжэ хангаха байһан юм.

1972 оной сентябрь һарада Ураал 1 миллиард кубометр газ абаад байба. 3—4 жэлэй үнгэрхэдэ, Медвежье жэл соо 100 миллиард хүрэтэр кубометр газ үгэдэг болохо.

Дэлхэй дээрэхи эгээл ехэ Уренгойн газай баялиг нимэ экспедиционно аргаар ашаглагдажа захалха. Тюмениин хойто хубиин жэлдээ 1 триллион кубометр газ үгэхэ сагынь улам ойртожо байна.

Тюмень барилгын асари ехэ талмай болонхой. Мүн оньһон шэнэ техникэ эндэ үргэнөөр туршагдана. Намаг газарта зорюулагдажа, агаарай пудуушхатай үрэмдэлгын түхеэрэлгэнүүд бүтээгдээ. Үрэмдэлгын нэгэ талмай дээрэһээ 8—12 тээшэнь үрэмдэлгэнүүд налуутаар хэгдэнэ. Капитальна замай барилгын айхабтар үнэтэй болохо газарта хүргэхэ түхеэрэлгэнүүдэй туһаламжаар зундаа намаг дээгүүр мүльһэн даамбанууд табигдажа, ашаа зөөдэг юм.

Самотлорой нефть «Хани барисаан» гэжэ нефтепроводоор хэдэн жэлдэ урадхуулагдана. Энээгээр манай оронһоо шэнгэн түлишэ Польшо, ГДР, Чехословаки ба бусад социалис оронуудта эльгээгдэнэ. Тюмениин нефть гарган абадаг газарануудта Чехословакиин «Татра» түхэлэй ашаанай машинануудые, Польшын экскаваторнуудые, Румыниин үрэмдэлгын станогуудые, ГДР-эй хиналта-хэмжэлгын аппаратурые хаража болохо.

Энэнь али алинда ашагтай туһатай уласхоорондын харилсаанай амжалтатайгаар хүгжөөгдэжэ байһые элирхэйлэн гэршэлнэ.

Баруун-Сибирь жэл бүри 500—600 миллион тонно нефть, 1 триллион шахуу кубометр газ хэдэн арбаад жэлдэ үгэхэ аргатай. Иимэ ехэ хараа түсэб — СССР-эй арадай ажахын урда табигдаһан гол шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Энэ зорилго амжалтатайгаар шиидхэгдэжэ байнхай.

Владимир КОВАЛЕВСКИЙ. (АПН).

СИБИРИИН ГАЗ

Тюмениин хойто зүгэй олдобрилогшод мүнөө сүүдхэ бүри 100 миллион кубометр ...игаалиин газ абадаг болоо. Медвежье гэһэн эгээл ...һан хэбтэшэ хурдан түргэөөр ашаглагдана. Эндэхи ...ундрада мантан томо дэрэн түхеэрэлгэ тодхогдонхой. Тэдэнэй тус бүринь ...бжоруулагдаһан томо за...одтэ адли юм. Түхеэрэлгэ ...һэниинь сүүдхэ соо 24 миллион кубометр сэнхир түлишэ бусад холисоһоо сэбэржэ аргатай. Һүүлэй гурбан ...жэлэй турша соо Медвежье... газ абалга 10 дахин ехэ болоо.

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсэхы ондо Ураалай, Ростовын бусад районуудай индустриальна түбүүд Сибирьһээ 34 миллиард кубометр ...аалиин газ абаха юм. ...нь нёдондонойхиһоо 10 миллиард тонноор ехэ болоо. «Энэ жэлэй түсэбһөө ...үүр 800 миллион кубометр сэнхир түлишэ абаха» ...ээд КПСС-эй XXV съездын ...үндэлэлдэ Тюмениин хойто ...тэй газ олзоборилогшодой ...ан социалис уялга дотор ...эгдэнэ.

Ямало-Ненецкэ округ.

П. РЯБОВ, ТАСС-ай корр.

ДООДО-ТУНГУСКЫН ГРАФИТ

Доодо-Тунгуска мүрэнэй ...дэ оршодог Ногинска ...фидай руднигай коллек...в юһэдэхи табан жэлэй түгэсэхы оной эхинһээ хойшо ...0 тонно графит түсэбһөө ...үр абаба.

Ногинска рудник — Эхэ ...ндоо графит үгэдэг гол ...едприяти болоно. Эвен...н горнягууд мүнөө про...укциин шанар һайжаруулха ...удалда гол анахаралаа ...дуулна. Тус предприяти ...эгдэн хубилгагдажа ...айна. Тэндэхи конвейернүүд ...томат аргаар хүдэлгэгдэхэ ...олоо, мүнөө үеын машина ...олон механизмууд тод...огдоо. Тэдэ бүгэдын ашаар ...гтай коллектив эрхим ...нартай графит гаргадаг ...ожо байна.

А. ЩИГЛЕНКО, ТАСС-ай корр.

Эвенкын округ.

НАЦИОНАЛЬНА ОКРУГУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ГҮЙСЭД ЭЛЕКТРИЖҮҮЛЭГДЭЭ

Усть-Ордын буряадай национальна округой Алайрай районой Ленинэй ба Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта электрын элшэ хүсэ дамжуулха шэнэ линиин барилга дүүрэбэ. «Востоксибэлектросельской» трестын оньһожоруулагдамал колоннын барилгашадтай хамта энэ хүдэлмэридэ Эрхүүгэй политехническэ институдай «Энергия» гэжэ студентнэрэй барилгын отрядай гэшүүд шударгы һайнаар ажаллажа гараа.

Мүнөө округой бүхы колхоз болон совхозууд Эрхүүгэй энергосистемэһээ электрын элшэ хүсэ абадаг болонхой. Эрхүү ба Ангарск хотонуудһаа округой түб Усть-Ордынский тосхон хүрэтэр элелктролинүүд татагдаа. Тэндэһээ хэдэн арбаад лини тосхонууд ба һуурин нютагууд тээшэ, орооһоной тоог болон фермэнүүд тээшэ, адууһа малай байранууд тээшэ ошоно.

Үнгэрэгшэ жэлэй эсэстэ 60 километр утатай Усть-Ордынский — Харат ба Тараса — Каменска гэһэн лини ашаглалгада ороо һэн. Табан жэлэй туршада округ дотор 500 гаран километр электролини татагдажа, мүнөө бүхыдөө 3,5 мянган километр болоо.

Мүнөө Усть-Ордынский — Олой ба Булай-Алайр гэһэн шэнэ лини баригдажа байна. Баяндайн районой «Ользоновский», Эхирэд-Булгадай районой «Олонский» совхозуудай электролининүүд шэнэдхэгдэн заһабарилагдана.

А. ГАЙДАЙ, ТАСС-ай корр.

Усть-Ордын округ.

НАМАРАЙ БАЯН ХЭШЭГ

Охотско далайһаа Берингово далай хүрэтэр — бүхы Камчаткын тала дайда дээгүүр эндэхи орошодой харгы зам гарадаг юм. Энэ зундаа эндэхи орошод оролдосотой һайнаар хүдэлжэ, харгы замаа Наталья бухтада дүүргэбэ. Эндэ Корягай округой хойто талын ажахынууд оронуудаа гүрэндэ тушаадаг байна. Оронуудынь зундаа яһала һайнаар таргалаа.

Эндэхи олонхи ажахынууд 1975 ондо орын мяха гүрэндэ тушааха социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэбэ. Мэргэжэлтэдэй тооложо үзэһэнэй ёһоор округой орошод юһэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабариие үлүүлэн дүүргэхэ гээд багсаагдана.

М. ЖИЛИН, ТАСС-ай корр.

Корягай округ.

ВАНЗЕВАТ ХҮГЖЭН ҺАЛБАРНА

Обь мүрэнэй эрьедэхи Ванзеват тосхондо шэнэ үйлсэ бии болобо. Тэндэ баригдаһан гэрнүүдтэ загаһашадай, ангуушадай, багшанарай, эндэхи «Победа» колхозой механизаторнуудай бүлэнэр орожо түбхинэбэ. Шэнэ үйлсые КПСС-эй XXV съездын нэрэмжэтэ үйлсэ гээд нэрлэхэ гэжэ шиидхэһэн байна.

Ванзеват тосхоной бии болоһоор 200-гаад жэл болоо. Энэ тосхон жэл бүри һалбаран хүгжэнэ. Эндэ мэдээжэ хүнүүд — угай ангуушад, загаһашад олон юм. Жэшээ болгон Молдановтанай бүлые хараад үзэе. Энэ бүлын эгээ аха заха Александра Васильевна һаяхан 100 наһатай болоо. Энэ нүхэр нютагтаа түрүүшын колхоз эмхидхэхэ, шэнэ тосхон бодхоохо хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан юм.

Молдановтанай бүлэһөө элдэб янзын мэргэжэлтэд урган гараа. Үнинэй загаһашан, коммунист В. И. Молданов бүхы округ дотороо мэдээжэ болонхой. Тиимэ фамилитай олон хүн механизаторнуудай, малшадай, нютагай һургуулиин багшанарай болон соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй дунда бии. Молдановтанай бүлынхид жэл бүри олошоржо байнхай. Екатерина Ивановна Молдановагай бүлэдэ һаяхан 12-дохи үхибүүн түрөө. Тэрээндэ «Эхэ-герой» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргын олгогдоходо, түрэлхидынь хани халуунаар амаршалһан байна.

Р. ПАВЛОВ, ТАСС-ай корр.

Ханты—Мансийн округ.

НЕНЕЦКЭ НАЦИОНАЛЬНА ОКРУГ. «Советская Россия» колхозой орошон А. Соболевой үхибүүд Сережа ба Оля бишыхан тугалтай наадажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

АРХЕОЛОГУУДАЙ ОЛЗО

Совет-американ экспедици Байгал дээрэ

Совет-американ археологическа хамтын түрүүшын экспедици Байгалай Ольхон гэһэн ехэ олтирог дээрэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Геологууд болон ботанигууд тэрээндэ хабаадалсаа. Сибириин эртэ урдын ажаһуугшадай байраар, материальна, культурын памятнигуудаар Америкын нютаг хүнүүдтэй ниитэ түхэл шэнжэтэй байһыень элирүүлхэ, тиигээд Азиин түбһөө «шэнэ дэлхэйдэ» нүүһэн тухай тухайламжын үнэн зүб байһые батлаха зорилготойгоор энэ шэнжэлгэ хэгдэһэн.

Америкын үндэһэн арад зоной түрэлхи нютаг Ази, эртэ нэгэ сагта хоёр түбиие холбоһон нарийхан хоолойгоор эртэ урдын хүн үрэжэлтэй газар бэдэржэ тиишэ ошоһон байгаа гэжэ 1912 ондо американ ехэ эрдэмтэн, чех гарбалтай А. Хрдличка тухайлан хэлэһэн байна. Хрдличка Америкэ нүүжэ ошолгодо Сибирь онсо һуури эзэлдэг гээд тэрэ баталдаг байгаа. «Американ хүнэй уг гарбалые тайлбарилхын тула Сибирь бусажа ерэхэт», — гэжэ эрдэмтэ хэлэдэг һэн.

Коннектикутска университедэй антропологиин доктор Хрдличкын һурагша Вильямс С. Лафлин, совет мэдээжэ түүхэшэн ба археолог академик А. П. Окладников гэгшэд энэ тухайламжые дэмжэжэ, саашань хүгжөөһэн байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ США-гай национальна Наукануудай академиин уряалаар А. П. Окладников, тэрэнэй туһалагшанар Алеутска олтирогууд дээрэ хэгдэһэн хамтын шэнжэлгэдэ хабаадалсаа. Эртэ урдын хүнэй ажалай 400-гаад зэр зэмсэг нэгэ олтирог дээрэһээ тэдэ олоһон байна. Тэдэнэй олонхинь урдандаа Азида хэгдэһэн зэр зэмсэгтэл адли байба. Америкын ба тэрээндэ дүтэ оршодог олтирогууд дээрэ эртэ урдын хүнүүдэй нүүжэ ошоһон замынь хаанаһаа эхитэйб гэжэ элирүүлхые Байгал дээрэ хүдэлһэн археологууд эрмэлзэн хүсэһэн байгаа.

Газар малтажа байха үедөө хэдэн неолид байрануудые тэдэнэр олоо. Эртэ урдын ангуушаниие хүдөөлһэн хүүрые олоо. Мүнөө үеын эвенкнүүдэй хандагайн эбэрөөр хэһэн зүйлнүүдтэл адли һэрээнүүд, яһан гарнзнууд олдоо. Загаһанай хахуули, хутагадал адлия пластина, бронзо эшэтэй яһан хутага, шэрэ нюхадаг бишыхан шулуун нюдүүр ба бусад зэбсэг гэхэ мэтэ ехэл һонирхомоор зүйлнүүд олон байба.

Хутагадал адли пластина түрүүндээ Святой Лаврентий гэһэн олтирог дээрэ олдоһон пластинадал тон адли байна гэжэ доктор Вильям С. Лафлин гэршэлнэ. Бурхан гэһэн хушуун дээрэ олдоһон шулуун зэбсэгтэ үеын хүнэй толгойн араг яһан илангаяа һонирхолтой. Тэрэ монгол ба энэдхэг хүнүүдэй түхэл шэнжэтэй. Энэ һанамжын хэр зэргэ зүб байһые элирүүлгэдэ антропологическа экспертизэ туһалха.

Совет талаһаа экспедициин хүтэлбэрилэгшэ академик А. П. Окладников совет-американ археологическа экспедициин хүдэлмэриин дүнгүүд ба удха шанарые сэгнэхэ зуураа, иигэжэ хэлэбэ: «Ольхон дээрэ хүдэлһэн экспедициин гэшүүд эбтэй эетэйгээр, бэе бэеэ ойлголсон, бэе бэедээ туһалалсан ажаллаа». Уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые номгоруулһанай ашаар иимэрхүү хамтын шэнжэлгэнүүдые үнгэргэхэ аргатай болообди гэжэ эрдэмтэ тэмдэглэбэ.

А. ГАЙДАЙ, ТАСС-ай корр.

Цыдып ЖАМБАЛОВ — ШЭНЭ ПОЭМЭ

ХҮГШЭН ЭЖЫ

Ороод ерэхэдэм
Оронһоо буугаад,
Хүрэжэ ерэхэдэм
Хүхижэ бодоод,
Түбхын түрүүн
Түнтүүем тааладаг,
Түлхюурэе бэдэрэн,
Ханзаяа нээдэг...

1.

Улаан, ногоон
Угалза хээтэй
«Түмэн жаргалан»,
Түгэд үзэгүүдтэй
Томо гэгшын
Ханзаяа нээхэдээ,
Томоотой болоод,
Хажуудамни ерэхэдээ:
— Бэрхэш даа! — гээд,
Бэлэг үгэдэг,
Хани нүхэдтэймни
Хамта хүндэлдэг.
Удаань
Удаан
Утаа бааюулан,
Галаа һэргээжэ,
Гарыемнай шаруулдаг.

2.

...Зүнгөөшье төөрэзгүйл
даа,
Зүб лэ заабарилна.
Хотогодш гэнэгүйл даа,
Конфетэ хубаарилна:
— Унан дуһангүй,
Урбалдан барингүй,
Наан, саан гэлдэнгүй
Наншалдан хэрэлдэнгүй
Мүртэйхэнөөр ябагты! —
гээд,
Мүрыемнай альгадаад,
Хирэ болонтоһон,
Элэнтэһэн
Хилэн сүүмхэеэ һэгсэржэ,
Нилээд удаан
Бодолдоо хадуун
Нэтэрүүгээр бэдэржэ,
Арба-хорин мүнгэ
Абажа үгэнэ,
Аман соогоо хэлэхэ үгэеэ
Аргааханаар
Гүбэнэжэ үзэнэ.
— Хии талаар
Хаянгүйгөөр,
Кино хаража,
Эрдэмээ нэмэжэ,
Энэ тэрэ гэлдэнтүй,
Эбтэйхэнээр ябаарайгты!
— гэжэ,
Оло дахин
Ойлгуулжа үгэнэ,
Ошохоо байтарнай
Иигэжэ хэлэнэ:
— Наадандаа дашууржа,
Намнасалдажа ябаһаар,
Наймаагай хажуугаар
Үнгэржэ ябаһаар
Хорхойгоо хүрэжэ,
Конфетэ абаа һаатнай
Хожомоо дахин
Хооһоор гаргахаб! —
Гэбэ захин...

3.

Хүгшэн эжы
Хүмэдхөө буулгажа,
Үнэн, бэшые
Үндэһэлэн асуужа.
Үетэн нүхэдтэм
Үнэншэжэ, баясаба,
Үшөө нэгэ-нэгэ
Конфетэ барюулба.
Һанаһан байһанаа
Һайхан сэдьхэлһээ
Һайса хэлэхэ гээд
Һанажа ядабаб.
Һабандаан дундаа
Яраһан зандаа
Нүхэдэйнгөө дунда
Бэеэ
Баряа һэм даа...
Уг-маг гэжэ
Удааншье болоогүйб,
Урмашан хүхижэ,
Зориго алдаагүйб.
Хүл, гарнуудаа
Эльбэһээр барнһаар
Хүгшэн эжыдээ
Иигэжэ хэлэбэб
Даруугаар:
— Дайн тухай
Кино харахабди,
Дайлалдаан,
Алалсаан тухай.
Манайхин илаха,
Дайсад диилдэхэ,
Майн юһэндэ
Парад болохо...
Хүхеэ юм гү,
Баясаа юм гү?
Хүгшэн эжы
Нюдөө аршана.

— Һөөргөө бусахадаа
Хөөрэжэ үгөөрэйгты, —
гээд,
Һүлэмхихэнөөр
юундэшьеб
Хэлээ һэн, энхэрээд.
...Үетэн нүхэдөөрөө
Үдэрэй кинодо
Үнгэрһэн дайнай
Үльгэр тухайда
Харахаа ошоходоо
Гарахаа ябахадаа,
«Хүнүүдэй дунда
Хүгшэн абаяа
Оложош болохоб», гэжэ
Омогорхоо бэлэйб.

4.

Үдэрэй кино...
Үдэшэ бэшэ, һүни...
Үдэршье байһыень
Мартагдаа үни...
Үетэн нүхэдни
Үндэгэд гэлдэнэ,
Зарим үедэ
Залд гэлдэнэ.
Нээрээн, түерөөн...
Немецүүдэй тэрьедээн...
Урбалдаан, унаан...
Урагшаа дабхяан...
Тракторай абяандал
Ташаганаан,
нижаганаан...
Тарайлдаан...
Барилдаан...
Дайн лэ хадаа дайн...
Дайн...
Юун гээшэб дайн?
Байн, байн
Сэдьхэл доһолно,
Нүхэдэймни
Нюдэд далтирна.
Бидэн тээшэ
Бэеэрээ, үнзхөөрөө
Немец дайсан
Энеэнэшьегүй байна,
Дуугай зогсон,
Буугаа шагаана.
«Алуулхамнил!» гээд,
Атагад гэнэб,
Амиды зандаа
Һууһанаа мэдэнэб.
Малгайгаа абаһан,
Шагтаяа тайлаһан
Маһагар хүн аад,
Гэнтэ мэдэхэдээ
Хүлһэ алдаһан,
Бээлэй соогоо
Нюдаргаа зангидаһан,
Хоолойн хүрэхысэ
Хашхаржа мэдэбэб.
Хорижо хойноһоом:
— Ааляар! — гэлдэбэ.
Урмаа таһарна
Урда талаһаам.
Хэншьеб нэгэн
«Хэлээ хата!» гэнэ.
Уралаа зууһан
Намайе хорёо гү?
Урдамни һууһан
Улад хараа гү?
Түрэл нютагайнгаа
Түбэй һууринай
Кинотеатр соо
Һуунаб гэбэшье,
Түбэгтэй аюултай
Дайн байлдаанда
Тэдэнтэй хамта
Ябалсаһан мэтэл даа...

5.

Эршэгэнэн
Эршэдэнэ,
Элеэ, харсагадал элинэ.
Эдэ бүгэдэ
Хүн бүхэндэ эли тодо —
«ИЛ», «ЛИ» самоледууд!
Хас тамгатай,
Хальбагар далитай,
Олон буутай,
Һүрэг дахуултай
Һүрөөтэй бараатай
Харнин дайсадтай
Хабаяа үзэлсэнэ.
Агаарташье бэшэ,
Газарта мэтэ
Арга дүрэеэ буляалдана.
Абымни аба —
Хүгшэн аба
Абаржа бидэниие
Ябаа аалам?!
Түбэг аюулһаа
Түрэл ороноо
Самоледто һуутаад,
Сүлөөлжэшье болоо?!
Хаанаб даа,
Баруун зүгтэ
Харанхы болоно
Сэлмэг огторгой.
Самоледууд
Шуумайн дүүлинэ,
Самоледууд
Хуумайн доошолно.

Һүрэг шубуудай
Бүргэд шубуунһаа
Һүрдэһэн мэтэ
Шууяатай...
Сэлмэг агаарта
Сэнгэжэ жаргажа,
Булжамуур шубуундал
Дуугаа дуулажа,
Сэдьхэлэй
Һэшхэлэй
Сэнгүү баярай
Сэсэг һолонго
Татахын орондо
«Дампаа» наадажа,
Дахасалдажа урилдажа
Ябаһан шэнги
Яшаһан юм бэ?!

6.

Хүгшэн абамни,
Хүлисэгты!
Хүсэгдэхөө ябана
Бэшэгтүү?!
Һүрэг шубууд
Бүһэлэн ерэбэл!
Бүргэд шэнги
Дэгдыт тиигэбэл!
Хараһаар байтарни,
Халаглаһаар байтарни
Хас тамгата
Халдан дүтэлбэ.
Харин манай
Улаан мүшэтэ
Наран тээшэ
Зорин хотолбо.
Тэрьедэн тэдэнһээ
Тэбэдэбэ гэһэм, —
Наран талаһаа
Наяран бууба.
Намайе халта
Дайран алдаад,
Нашан бүргэдтэл,
Дайсадта шуумайба.
Зурас гэһэн
Зурлаа гарган,
Буугай һомон
Хүугай гарган,
«Хас тамгата» руу
Харгы гаргана.
Хара утаан...
Газар руу
Харагдана удаан.
Эндэл гэнтэл
Дайнда байһандал,
Эндүүрһэмни
Элирээ һэн,
Уншажа, бэшэжэ
Һураһан хадаа
Ухаандам иигэжэ
Ороо һэн:
Бидэнэй түлөө
Бэеэ үгэһэн —
Бүһэтэй хүнүүд,
Эхэнэр хүнүүд!
Үсэгэлдэр
«Гурбые» абаа һэм,
Үглөөдэр
«Дүрбые» туршахам!

7.

Илалтын Үдэртэ
Иигэжэ өөрһөө
Энхэ байдалай
Тангариг үгэхэб.
Хүгшэн эжыдээ
Хөөрэхэ, болихоёо
Өөрөө мэдэхэб,
Бодожо үзэхэб.
Дайнһаа бусаагүй
Һанаха гансань
Дансада гансал
Бэшээтэй гэлсээл.
Һара, жэлнүүдэй
Үнгэрһэн хойно,
Һанагшыень һүүлдэ
Ойлгуулжа үгүүжэм.

* * *

Абымни аба —
Хүгшэн абамни
Абаржа бидэниие
Унаа хадань, —
Түрэһэн үринь
Үри туладаа
Түүхыень үлөөхэб
Энхэ таладаа!

* * *

Хүгшэн эжы,
Хүгшэн эжы!
Бэрхэш даа гээд,
Бэлэг үгэдэг,
Хани нүхэдтэймни
Хамта хүндэлдэг,
Бууралтаһан һаншагтай
Бултанаймнай эхин —
Үе наһанаймнай
Үльгэр далай,
Үндэр наһатайшье һаа,
Хүндэ бэетэйшье һаа,
Үри саданартаа
Үнэтэйл банат даа!
Зоболон мэдэнгүй
Золтой ябанат даа!

Спорт

ХОЁР hУУРИ УРАГШАА

Манай табадахи зоноhоо СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнууд ээлжээтэ уулзалгануудаа үнгэргэбэ. Сентябриин 25-да үнгэргэгдэhэн энэ нааданда 16 командын футболистнууд хабаадаа. Усть-Каменогорскын «Восток», Кызыл - Ордагай «Орбита» команданууд Владивостогой «Луч», Барнаулай «Динамын» футболистнуудтай 1:1 тоотойгоор тэнсээ. Бусад командануудынь талмайн ээдтэ шүүгдэхэ баатай болоо.

Красноярскын «Автомобилист» эдэнэртэ айлшаар ерэhэн Целиноградай «Целинник» командые 4:1 тоотойгоор шүүгээд табихадаа, хоёр очко бэшүүлхэhээ гадна, мүрысөөнэй таблицада байдалаа hайжаруулба. Нүгөөдэ — Новосибирскын «Чкаловец» Джамбулай «Химик» командые 3:0 тоотойгоор шүүгээ. Хабаровскын СКА команда өөрынгөө стадион дээрэ Семипалатинскын «Спартак» командые 1:0 тоотойгоор шүүжэ гараа.

Мүрысөөнэй таблицада түрүүлээд ябаhан Благовещенскын «Амур» команда Карагандагай «Шахтерые» 1:0 тоотойгоор шүүгээд, байдалаа улам hайжаруулжа шадаа. Манай «Сэлэнгэ» команда энэ үдэр мүрысөөнэй таблицада hүүлшын hуури эзэлжэ ябаhан Эрхүүгэй «Авиатор» командые 2:0 тоотойгоор шүүгээ hааб даа.

Тиин хоёр hуури урагшаа дабшажа, түрүүлээд ябаhан «Спартак», «Трактор» командануудай урдань оробо. Мүн Томскын «Торпедо» Никольскиин «Горняк» командые 3:0 тоотойгоор шүүгээ.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
«Амур» (Благовещенск)	27	16	7	4	39-14	39
«Луч» (Владивосток)	27	14	6	7	30-21	34
СКА (Хабаровск)	26	15	3	8	38-19	33
«Целинник» (Целиноград)	28	12	8	8	38-32	32
«Химик» (Джамбул)	28	11	9	8	44-36	31
«Чкаловец» (Новосиб.)	28	11	8	9	39-24	30
«Орбита» (Кызыл-Орда)	27	12	6	9	35-28	30
«Автомобилист» (Кр-ск)	28	12	6	10	36-33	30
«Сэлэнгэ (Улаан-Үдэ)	29	11	7	11	29-28	29
«Спартак» (Семипалат.)	29	9	10	10	32-33	28
«Трактор» (Павлодар)	28	11	5	12	30-26	27
«Динамо» (Барнаул)	28	11	4	13	34-31	26
«Торпедо» (Томск)	28	9	8	11	28-36	26
«Восток» (Усть-Камен.)	29	9	8	12	36-46	26
«Шахтер» (Караганда)	29	9	6	14	30-37	24
«Горняк» (Никольский)	28	9	7	12	35-46	23
«Локомотив» (Шэтэ)	28	8	7	13	19-35	23
«Авиатор» (Эрхүү)	29	3	5	21	18-60	18

МАНАЙ КОМАНДА ТҮРҮҮЛЭЭ

Хүнгэн атлетикээр Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Ангарск хотодо боложо дүүрэбэ. Мүрысөөндэ хамтадаа 18 командын түлөөлэгшэд хабаадалсаhан байна. Манай республикын суглуулагдамал командын спортсменүүд зоно соогоо эрхим гэжэ суурхадаг байhан. Тиин урилдаанай түрүүшын үдэрhөө нээрээшье Буряадай, Красноярскын, Эрхүүгэй командануудай дунда шанга тулалдаан болоно.

Манай командын эдир түлөөлэгшэ, Зүүн Сибириин технологическа институдай нэгэдэхи курсын студентка Надя Рычкова үетэн нүхэдэйнгөө дундаhаа хурдан солбон байжа, зонын чемпионкын нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, командадаа шухала очко асараа. Хоёр мянган метрэй зайе 6 минута 38.00 секунда соо гаталhан Надя РСФСР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө болохо түгэсхэлэй нааданда хабаадалсаха болобо ха юм.

Бусад зайнуудта үнгэргэгдэhэн урилдаануудта манай командын түлөөлэгшэд Вострикова, Брянский, Борькин, Шишмарёв болон бусад хурдан солбон байhаараа онсо шалгараа.

Команданууд хоорондын дүн гаргахада, Буряадай АССР-эй суглуулагдамал команда 121 очко абажа, зонын чемпионууд болобо. 112—108 очконуудые абаhан Красноярскын, Эрхүүгэй суглуулагдамал команданууд удаадахи hууринуудые эзэлhэн байна.

Мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлhэн манай республикын суглуулагдамал команда ерэхэ жэлдэ Улаан-Үдэ хотодо зонын энэ урилдаа үнгэргэхэ болонхой. Энээнhээ гадна, манай командын спортсменүүд байгша оной октябриин 5-да Новороссийск хотодо үнгэргэгдэхэ Россин Федерациин түгэсхэлэй нааданда хабаадалсахаар аян замдаа мордобо.

Б. БАЛЬЧИНОВ.

ЕХЭ ШҮҮБЭРИНҮҮД

Улаан-Үдэ, Гусиноозёрск, Хяагта, Закаменск болон республикымнай бэшэшье хоро городуудта, хүдөө тосхонуудта ажаhуугшад долоон хоног бүхэндэ нэгэ удаа үнгэргэгдэдэг «Спортлото» наадаанай тиражнуудта эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэдэнэрэй спортивна лотерейгээр hонирходог байhаниинь эли ааб даа. Юуб гэхэдэ, лотерейн тиражнууд удаа дараалан түргэнөөр, саг болзортоо үнгэргэгдэдэг байхаhаа гадна, ехэ шүүбэри тудажа болохо байна бшуу. Тиихэдэ «Спортлото» наадаанай зорилго хүнүүдтэ мэдээжэ ха юм. Тэрээнhээ ороhон олзын хахадынь спорт хүгжөөлгэдэ, спортын болон элүүржүүлгын хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэлгэдэ гаргашалагдана. Нүгөө хахадынь наадаhан хүнүүдэй шүүбэри түлэлгэдэ гаргашалагдана.

«Спортлотогой» зонын управлениин хүдэлмэрилэгшэд бидэнэрhээ хүнүүд ходо нигэжэ асуудаг байна: «Энэ нааданда хабаадалсаhан хүнүүд мүнгэ шүүдэг гү?»

«Шүүдэг», — гэжэ сэхэ харюусаха байнабди.

«Спортлотогой» тиражнуудта таhалгаряагүй саг үргэлжэ хабаадалсадаг хүнүүд эсэсэй эсэстэ шүүжэ hалана. Наадаhан хүн олон номер таагаад байбал, ехэ мүнгэ шүүхэ аргатай. Нэгэ карточкаар 3.000-hаа 5.000 хүрэтэр түхэриг мүнгэ шүүжэ болоно.

Улаан-Үдэдэ, республикын хүдөөгэй олохон аймагуудта шүүбэритэ номернуудые таажа, 2, 3, 4, 5 мянган түхэриг мүнгэ шүүhэн хүнүүд яhала олон байха. Жэшээлхэдэ, hүүлэй үедэ Кабанскын аймагай газетын хүдэлмэрилэгшэ А. А. Халтуев, 2.750 түхэриг, Улаан-Үдэhөө Ю. П. Николаев — 2.340, Л. К. Жаркова — 2.245, Бэшүүрhээ Ц. Д. Цыренжапов — 2.340. Мухар-Шэбэрhээ Ц. Г. Замбалаев — 2.207, Улаан-Үдын авиазаводой слесарь Н. А. Хамгашкеев — 4.150 түхэриг мүнгэ шүүhэн байна. «Спортлотогой» карточкаар гурба, дүрбэ номернуудые тааhан хүн тон олон ааб даа. Тэдэнэрые бултыень нэрлэн тоолохын аргагүй.

«Спортлотогой» олзоhоо ороhон мүнгэнэй зарим хуби квартал бүхэндэ, республика, орон дотор физкультура болон спорт хүгжөөлгэдэ гаргашалагдана.

Д. ЦЫРЕНОВ,
«Спортлотогой» Буряадай зонын управлениин начальник.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» сентябриин 24-дэ Москвада үнгэргэгдэhэн 36-дахи тиражай дүнгүүдые Спортын лотерейн главна управлени согсолбо.

«Спортлото»: гурбан хүн зургаан номер таажа, тус тустаа 5.000 түхэриг абаха болобо. Табан номер таагшад — 2.053 түхэриг (123 карточка), дүрбэн номер тааhан хүнүүд 36 түхэриг (7.358 карточка), гурбан номер таагшад 3 түхэриг (116.048 карточка) абаха юм.

«Спортлото-2»: Хэншье зургаан номер таажа шадаагүй. Табан номер таагшад — 3.013 түхэриг (37 карточка), дүрбэн номер тааhан хүнүүд 47 түхэриг (2.518 карточка), гурбан номер таагшад 3 түхэриг (47.231 карточка).

Энэ тиражай шүүбэрие октябриин 5-hаа ноябриин 5 болотор түлэхэ юм.

(ТАСС).

КУБОГАЙ ТҮРҮҮШЫН ЭЗЭ...

Республикынгаа ниислэлдэ шатар наада хүгжөөн дэлгэрүүлхэ, эртэ урдын энэ нааданда дуратайшуулай дүршэл шадабари, арга онол дээшэлүүлхэ зорилготойгоор физкультура ба спортын Улаан-Үдэ хотын комитет шатараар дамжуулгын кубок бии болгобо. Энэнь ехэл hайшаалтай байна. Тиин дамжуулгын тусхай кубогта хүртэхын түлөө шатарай клуб соо үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ 50-яад хүн, тодорхойлходо Улаан-Үдын промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, юрэнхы эрдэмэй ба дээдэ hургуулинуудай hурагшад, студентнэр хабаадахадаа дүрбэн бүлэг боложо хубааралд, олимпийскэ гуримаар наадаhан байха юм.

Нэгэдэхи бүлэгтэ — Баяр Митыпов, Александр Матвеев, хоёрдохи бүлэгтэ — Анатолий Гончаров, Валерий Залкинд, гурбадахи бүлэгтэ — Владимир Степанов, Владимир Агафонов, дүрбэдэхи бүлэгтэ — Анатолий Лекомцев, Василий Гонзалевский гэгшэд шалгаран, түгэсхэлэй нааданда хабаадаха эрхэдэ хүртэбэ.

Жээрэб таталган үнгэргэгдэжэ, шатаршад иимэ hуури бариба: 1. Б. Митыпов; 2. В. Гонзалевский; 3. А. Лекомцев; 4. В. Залкинд; 5. В. Агафонов; 6. А. Гончаров; 7. В. Степанов; 8. А. Матвеев. Эдэнэй зургааниинь — 1-дэхи разрядтай, В. Залкинд, В. Агафонов спортын мастерта кандидадууд юм.

Түгэсхэлэй наадан гурбан тураар үнгэргэгдөө. Уласхоорондын гроссмейстер Давид Бронштейнэй (Москва) дурадхаhанай ёhоор, кубогта хүртэхын түлөө наадан тус тустаа 15 минутын дүрбэн партиhаа бүридэhэн байна.

Буряадай багшанарай институт энэ жэлдэ дүүргэhэн манай бэлигтэй бэрхэ залуу шатаршан Баяр Митыпов авиационно заводой түлөөлэгшэ Василий Гонзалевскитэй түрүүшын турта наадахадаа, 3:0 тоотойгоор ядамаргүй шүүгээд, мүрысөөнэй ээлжээтэ шатада оробо.

Улаан-Үдын авиационно заводой слесарь комсомолец А. Лекомцев спортын мастерта кандидат В. Залкиндтай уулзаа. Түрүүшынгээ партида хоюулаа цейтнодто орожо, ябадалаа гурба удаа дабтаhанай hүүлээр тэнсэхэ ушартай болоhон байгаа. Саашадаа дүршэл шадабари ехэтэй Залкинд гурбан наадандаа илажа, 3,5:0,5 тоотойгоор шүүhэн байха юм.

В. Агафонов А. Гончаров хоёрой уулзалга илангаяа hонирхолтойгоор, шанга тэмсэлдэ үнгэрбэ. Зүүн Сибириин технологическа институдай студент Анатолий Гончаров нэрэ зэргээрээ аха нүхэрhөө айн hүрдэнгүй, хоёр нааданда булибашье, хойшодоо эдэбхиеэ алдажа, хоёр дахин шүүгдэшоо — 2:2. Тиихэдэнь тус тустаа 5 минутаhаа бүридэhэн хоёр парти наадаха болобо. Эндэ ЛВРЗ-гэй спортсмен В. Агафонов булюу байhанаа харуулаа.

Зүүн Сибириин технологическа институдай барилгын факультедэй 2-дохи курсын студент комсомолец Александр Матвеев Буряадай геологическа управлениин түлөөлэгшэ, спортын ветеран Владимир Степановые 3:1 тоотойгоор илажа, удаадахи шатада гараhан байна.

Удаань Б. Митыпов — В. Залкиндые — 3:1, В. Агафонов — А. Матвеевые — 3:0 тоотойгоор шүүгээ. Тиигэжэ Б. Митыпов В. Агафонов хоёр түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха болобо. Харин В. Залкинд, А. Матвеев гурбадахи hуурида гарахые буляалдаа. Эндэ Залкинд шүүжэ, гурбадахи hуурида гараhан байна.

БУРЯАД ҮНЭН

ГАЗЕТЫН 1976 ОНОЙ ЗАХИЛ ЭХИЛЭНХЭЙ!

ХҮНДЭТЭ УНШАГШАД!

Үдэр бүхэндэ газетын hонин уншажа байхын тула захил хэхээ тамдагты!

Телефон Телеграф Радио: ХИЛЫН СААНАhАА

ЛИССАБОН

А. Куньялай мэдүүлгэ

ТАСС

Португалиин Коммунис партиин генеральна секретарь Алваро Куньял эндэхи митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлбэ: Португалидахи революциие усадхаха зорилго урдаа табиhан хархис этэгээдүүдэй хорото үгэсэлгэ буруу hүрөө. Гүрэнэй урбалта хэжэ, хархис правительство тогтоохо, тиигэhэнэй удаа хархис диктатура байгуулха аюул гол түлэб зайсуулагдаа. Гэхэ зуура, правительственна зүб зүйтэй программын hайшаагдабашье, ажалшадай ба революциин аша туhые хамгаалан, саашадаа сэхэ шууд тэмсэхэ зорилготой коммунистнуудай саг зуурын зургаадахи правительствада оробошье, революциин туйлалтануудта тохёолдоhон аюул үшөөл зайсуулагдаадүй байна гэбэ.

Хуули засаг ба гүрэнэй зургаануудые, зэбсэгтэ хүсэнүүдтэхи журам бэхижүүлхэ шухала. Эмхи гуримгүй байдал хархис хүсэнүүдэй аша туhада алба хэжэ болохо гээд тоолонобди гэжэ А. Куньял мэдүүлбэ.

ЛИССАБОН

ИЛАЛТЫН ҮДЭР

ТАСС

Португалиин арад зон сентябриин 28-да гайхамшаг ойгоо тэмдэглэбэ. Эндэхи революционно хүсэнүүд тэбхэр нэгэ жэлэй урда Португалиин залуу демократида эсэргүү хорото үгэсэлгэ усадхаhан юм. Орон доторхи хархис офицернүүд ба консервативна бүлэгүүд президент байhан Спинолын зүгhөө дэмжэгдэн, революционно хүдэлөөнэй хүгжэлтэдэ hаад тойбо татаха hэдэлгэ гаргаа бэлэй. Тэдэ, арад зон жагсан бодожо, дайсадай hэдэлгые таhалдуулhан байгаа.

Энэ ойдо зорюулагдаhан олоной митингнүүд ба жагсаалнууд олохон городуудта болобо.

Португалиин Коммунис парти Лиссабондо, Порту ба бусад городуудта митингнүүдые үнгэргэжэ, контрреволюционно hэдэлгын усадхагдаhан ойе тэмдэглээ.

Сентябриин 28 хархис бүлэглэлдэ ба фашизмда эсэргүү тэмсэлэй үдэр, демократическа сүлөө, национализациин программа, аграрна реформо ба революциин бусад туйлалтануудые хамгаалха үдэр болоод, Португалида тэмдэглэгдэнэ.

Португалиин түрүү үзэл бодолтой хүсэнүүд революционно шэнэдхэлгэнүүдые саашадаа хэхын, хархис этэгээдүүдэй хорото аашануудые усадхан зайсуулхын тула оhэдынгоо зэргые эмхидхэн жагсаажа, түүхэтэ үдэрөө тэмдэглэнэ.

ПАРИЖ

ОЛОНОЙ БУРУУШААЛГА

ТАСС

Испаниин табан патриодые саазалhан франкис засагаархидай гэмтэ муухай шэнэ шиидхэбэри бүхы дэлхэй дээрэ зэбүүрхэл ба ехэ буруушаал үүсхээ.

Парижда, Лондондо, Римдэ, Брюссельдэ, Баруун Европын бусад олон городуудта франкис сүүдэй шиидхэбэрие буруушааhан ехэ демонстрацинууд болобо.

Мадридhаа абтаhан мэдээсэлнүүдэй ёhоор, Англиин, ГДР-эй, Голландиин, Норвегиин ба ФРГ-гэй правительстванууд өөhэдынгөө элшэн сайдуудые Мадридhаа яаралтайгаар дуудан бусаагаа.

ЛИССАБОН. (ТАСС). Эндэхи Испаниин посольствын ба консульствын дэргэдэ олоной хабаадалгатай жагсаалнууд болобо. Тэдээндэ хабаадаhан олон мянган зон Испаниин патриодуудые саазалха шиидхэбэринүүдые хүсэндөө оруулагдаhыень эрид буруушаагаад, Испанидахи мүрдэлгэ хюдалга болюулха эрилтэ табиба, энэ ороной арад зонтой hанал нэгэтэй байhанаа элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Испани Португалидахи элшэн сайдаа дуудан бусаагаад, испани-португалиин хилые хаагаа.

Тэрэшэлэн Испаниин элшэн сайдууд зүбшэлэлгэ хэхын тула ГДР-hээ, Голландиhаа, Норвегиhээ Мадридта дуудагдаба.

ДЭЛХЭЙН ОЛОНИИТЫН ЗЭБҮҮРХЭЛ

Испаниин фашизмда эсэргүүсэн тэмсэгшэ табание саазалалга бүхы үнэн сэхэ хүнүүдэй, дэлхэйн түрүү үзэл бодолтой олониитын дунда ехэ зэбүүрхэл үүсхэбэ.

ПАРИЖ. Франциин Национальна суглаанай бүлэг депутадууд-коммунистнуудай тунхаглаhан мэдүүлгэ дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: эдэнэр франкис Испанитай дипломатическа харилсаагаа таhалха тухай асуудал парламентаар дамжуулан правительствын урда табихабди гэнэ.

РИМ. Буруушаалай ехэ митингнүүд Фоджедо, Пармада, Верондо, Кремедэ, Салернодо ба ороной хэдэн арбаад бусад городуудта болоо.

ИКП-гэй Секретариадай гэшүүн П. Буфалине Лечче провинцида үгэ хэлэхэдээ, Испаниин фашизмда эсэргүү тэмсэлшэдые саазалhан ябадал — бүхы хүн түрэлтэндэ, бүхы демократическа хүсэнүүдтэ зүрихэн бүдүүлиг ааша болоно гэжэ мэдүүлбэ.

АФИНА. Грециин Компартиин ЦК-гай мэдүүлгэ дотор иигэжэ тусхайлан тэмдэглэгдэнэ гэбэл, Испанидахи фашис засагай хорото муухай шэнэ ааша — испан арадта тохёолдохоёо байhан ехэ аюулай гэршэ мүн. Фашизмда эсэргүү тэмсэлшэдые мүрдэдэг, хюдадаг ябадал болюулха, Испанида политическэ хэрэгээр хаагдагшад бүгэдые сүлөөлүүлхэ эрилтэ Грециин коммунистнууд табина.

ДЕЛИ. Индиин Коммунис партиин Национальна соведэй түрүүлэгшэ Ш. А. Данге Испаниин фашизмда эсэргүү тэмсэлшэдэй саазалагдаhантай дашарамдуулан, олониитын буруушаалай митингнүүдые үнгэргэхыень фашизмда эсэргүүсэн тэмсэдэг Индиин эмхинүүдые уряалба.

ЛОНДОН. «Франкогой засаг захиргаан — гитлеризмын үлэгдэл болоно, энээндэ эсэргүү тэмсэл саг үргэлжэ ябуулха шухала», — гэжэ Транспортна ба тусхай мэргэжэлгүй хүдэлмэришэдэй профсоюзай генеральна секретарь Джек Джонс Блэкпулда зарлагдаhан лейборис партиин конференци дээрэ мэдүүлбэ.

МЕХИКЭ. Франкис засаг захиргаанда эсэргүүсэн тэмсэхэ, тэрэнэй түлөөлэгшэдые ООН-hоо гаргаха уряатайгаар Мексикын президент Луис Эчеверрия ООН-до хандаа. Франкогой засаг захиргаантай бүхы дипломатическа, экономическа харилсаануудаа таhалхыень, Мадридтай хэлхээ холбооной бүхы лининүүдые болюулхыень ООН-ой гэшүүн оронуудые Л. Эчеверрия уряалба.

БРЮССЕЛЬ. Эндэ болоhон буруушаалай жагсаалда хэдэ мянган хүн хабаадаа. Тэдэнэр Франкогой засагаархидай мүрдэлгэ хюдалгые буруушааhан лозунгнууд ба плакадуудые баряад ябаба. Буруушаалай жагсаалнууд мүн лэ Льеж ба-Шарлеруада болоо.

(ТАСС).

ВАРШАВА

Португалиин президент Польшодо

ТАСС

Албанай хэрэгээр Польшодо ерээд байhан Португалиин Республикын президент генерал Франсиску Кошта Гомешэй хүндэлэлдэ зорюулжа, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй байшанда эмхидхэгдэhэн обедэй үедэ ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герек үгэ хэлээ. Фашизмда эсэргүү демократическа революциин Португалида илаhые, ПНР Португали хоёрой хоорондын харилсаанай амжалтатайгаар хүгжэжэ байhые поляк арад hайшаана гэжэ тэрэ тусхайлан тэмдэглэбэ.

Португалиин президент Ф. Кошта Гомеш харюугай үгэ хэлэхэдээ, Португалиин ба Польшын хоорондохи харилсаан хэдэн арбаад жэлэй туршада таhалданхай байhанаа hэргээгдэжэ, ехэ, шухала алхам хэhэндэнь сэдьхэлээ хананхай байhанаа элирхэйлэн мэдүүлээ.

ЛИССАБОН

Премьер-министрэй шиидхэбэри

ТАСС

Португалиин премьер-министр адмирал Пиньейру ди Азиведугай захиралтын ёhоор, гурбан янзын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүд ниислэл хотодохи радио-телевизионно станцинуудые эзэлээ. Революционно соведэй ба правительствын зүбшөөлөөр иимэ шиидхэбэри абтаhан байна гэжэ эндэ тунхаглагдаhан тусхай мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. Мэдээсэлэй зарим зургаанууд, түбхын түрүүндэ радиостанцинууд ба телевидени, журам болон гурим хазагайруулхаар ябуулгануудые илангаяа зэбсэгтэ хүсэнүүд дотор хэнэ гэжэ энэ хэмжээниинь тайлбарилагдана. Иимэ шиидхэбэри саг зуурын хэмжээн болоно гээд тус документ дотор мүн лэ заагдана.

ТОБШОХОНООР...

НЬЮ-ЙОРК. Советскэ Союзай дурадхаhан, «Хүниие олоор гэмтээхэ шэнэ түхэлэй зэбсэгүүд ба тэдэнние бүтээхэ шэнэ системэнүүдые зохёолго ба үйлэдбэрилгэ хориxо тухай» нэмэлтэ пункт мүнөөнэй сессиин зүблэхэ зүйлдэ оруулха гэжэ ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXX сессиин Генеральна комитет hанамжалан дурадхаба.

МАДРИД. Испаниин Министрнүүдэй кабинедэй яаралтай заседани правительствын толгойлогшо К. Ариас Наваррын хүтэлбэри доро эндэ болобо.

Хэблэлэй мэдээсэлнүүдhээ хараxада, дипломатическа зүрилдөө, тусхайлан хэлэбэл, Испаниин табан демократай саазалагдаhые буруушаалгын тэмдэг болгон, Европын хэдэ хэдэн оронуудай элшэн сайдуудай Мадридhаа дуудагдан бусаагдаhые зүбшэн хэлсэлгэдэ энэ заседаниинь зорюулагдаа.

ХЕЛЬСИНКИ. Испаниин суднанууд ба самолёдуудай хэрэглэмжэ средагай, четвергын үдэрнүүдтэ Финляндиин далайн портнууд ба аэродромууд дээрэ хангагдахагүй. Табан патриодой Испанида саазалагдаhые буруушаалгын тэмдэг болгон, Транспортна хүдэлмэришэдэй уласхоорондын федерациин уряагаар иимэ бойкот соносхогдоо.

АДДИС-АБЕБЭ. Эфиопиин правительство энгэй бүхы эхин ба дунда hургуулинуудые гэгээрэлэй министерствын мэдэлдэ дамжуулха гэжэ шиидхээ.

КУАЛА - ЛУМПУР. Малайзи социалис оронуудтай худалдаа наймаанайнгаа харилсаае үргэдхэхэ хүсэлэнтэй байна, — гэжэ Малайзиин худалдаа наймаанай ба промышленностиин министр Абу Самах мэдүүлбэ.

(ТАСС).

ПАРИЖ

Ажалгүйшүүлэй зэргэ улам нэмэнэ

ТАСС

«Олоор ажалhаань гаргаба», «Хүдэлмэриин хороогдоhон неделидэ оруулба», «Предприятинууд хаагдаба» гэhэн гаршагууд Франциин газетэнүүдэй хуудаhануудта улам олоор гарадаг болонхой. Францида тохёолдоhон экономическа кризисэй бүхы хойшолонгые ажалшадай хүзүүн дээрэ тохохо гэжэ hэдэдэг монополинуудай хархис политикаhаа уламжалан, ажалаар хангагдасынь талаар угаа бэрхэтэй байдал тус орон дотор тохёолдоо. Энэнь мүнөө улам муудажа үргэлжэлhөөр.

«Идеаль-Стандар» гэжэ компаниин хоёр мянга гаран хүдэлмэришэд ойрын үдэрнүүдтэ ажалгүй болохоёо байна. Компаниин захиргаан «мүнгэнэй талаар бэрхэшээлнүүдэй тохёолдоhон дээрэhээ» предприятинуудайнгаа олонхиие хаахамнай гэжэ соносхоо.

БУЭНОС-АЙРЕС

Пентагоной туhаламжаар

ТАСС

Пентагон Чилиин хархис сэрэгэйхидтэй холбоо барисаагаа үргэдхэжэ үргэлжэлhөөр. Сантьягада ерэhэн США-гай урда зүгэй сэрэгэй округой командалагша генерал Даннис Маколифф гэгшын мэдэрhэнэй ёhоор, Холбоото Штадууд Чилиин зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ туhалхын тула шухала бүхы юумэ хэнэ.

АНГЛИ. Блэкпул. Жэл бүри үнгэргэгдэдэг Британиин конгрессэй тред-юнионуудай делегадууд 107-дохи съезд дээрэ сугларжа, англиин хүдэлмэришэдэй ажал тухай асуудал зүбшэн хэлсээ. Съездын трибуна дээрэhээ аюулгүйе хангаха, наhатайшуулай тэдхэмжэ дээшэлүүлхэ тухай эрилтэ табигдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Блэкпул хотодо ороной зүг бүхэнhөө ерэhэн наhатай хүнүүд муу байдалтай байhанаа мэдүүлнэ, зэбүүрхэнэ. ТАСС-ай фотохроника.

СЭНХИР ЭКРАН

ОКТЯБРИИН 1.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ hонин. 10.10 — Телевизионно документальна фильмүүдэй программа. 10.50 — «Кондратий Рылеев». 11.40 — Үхибүүдтэ зорюулагдаhан фильмүүд. «Зеленый патруль» — уран hайханай фильм. 12.50 — «Зум-Зум» — мультфильм. 13.05 — «Түрүүшын ном хэблэгшэ Иван Федоров». 13.30 — Л. Пантелеев, Г. Седых. «Республика Шкид». 14.00 — 14.10 — Забhарлалга. 14.10 — «Зураг бүхэндэнь — наран» (үнгэтэ). 14.30 — «Лев Гурыч Синичкин» — телевизионно уран hайханай фильм (үнгэтэ). 15.45 — «Эрдэмтын үгэ» (үнгэтэ). 16.00 — «Түрэл аялганууд». 16.30 — «Эхын зүрхэн» — телевизионно очерк. 17.00 — Колобжегдэхи дуунай фестиваль (үнгэтэ). (Польшо). 18.00 — Л. Мартынов — уран шүлэг. 18.30 — «Время». 19.00 — А. Соловьяненко дуулаха (үнгэтэ). 19.15 — «Хүн ба хуули». 19.45 — «Лев Гурыч Синичкин» — телевизионно уран hайханай фильм. 21.00 — 21.10 — Забhарлалга. 21.10 — «Эрдэмтын үгэ». СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент, Социалис Ажалай Герой, академик М. А. Лаврентьев үгэ хэлэхэ (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 21.25 — Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулагдаhан, дамжуулга. 21.45 — Шэнэ hонин.

«Орбита». 21.25 — «Эхын зүрхэн» — телеочерк. 22.25 — Колобжегдэхи дуунай фестиваль (үнгэтэ). (Польшо). 23.25 — Л. Мартынов — уран шүлэг. 24.00 — Футбол. «Динамо» (К) — «Олимпиакос» (Пирей). Киевhээ дамжуулагдаха (үнгэтэ).

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.10 — «Шинии номой хуудаhануудаар». 19.35 — «Элүүр энхэ байлга» — телевизионно журнал (буряадаар). 19.55 — «Факел» — залуушуулда зорюулагдаhан программа. 20.35 — Телевизионно hонин. 20.55 — Буряадай телевидениин ба радиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт.

ПРАВДА БУРЯТИ...

МЭДЭЭСЭЛ...

РЕДАКТОР Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.